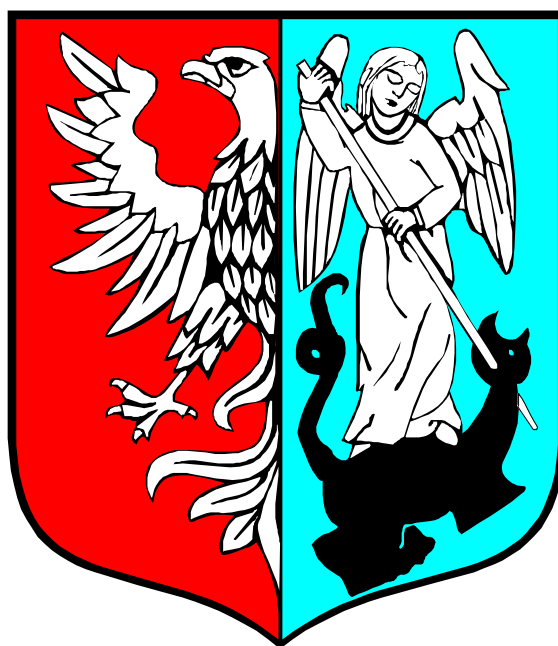

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MIEŚCISKO NA LATA 2022-2027

Mieścisko, grudzień 2021 r.

Spis treści

WSTĘP.....	3
CHARAKTERYSTYKA GMINY MIEŚCISKO	5
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	7
DEMOGRAFIA I PROCESY LUDNOŚCIOWE	8
RYNEK PRACY.....	11
UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE	13
POMOC SPOŁECZNA	15
BENEFICJENCI POMOCY SPOŁECZNEJ	15
POMOC W FORMIE FINANSOWEJ I NIEFINANSOWEJ	18
POWODY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ.....	20
POMOC W POSTACI DOŻYWIANIA	22
ŚWIADCZENIA I USŁUGI OPIEKUŃCZE	23
WSPARCIE ASYSTENTA RODZINY	26
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO	27
OCENA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY MIEŚCISKO	30
PIRAMIDA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	38
ANALIZA SWOT	39
MISJA NOWEJ ŚCIEŻKI ROZWOJU.....	41
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	41
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	42
KIERUNKI INTERWENCJI W KONTEKŚCIE ZAPLANOWANYCH CELÓW	43
MONITORING I EWALUACJA.....	53
SPIS MAP, SCHEMATÓW, TABEL, WYRESÓW I ZDJĘĆ	54

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieścisko na lata 2022 – 2027 wyznacza główne działania dla samorządu i mieszkańców w celu poprawy funkcjonowania gminy pod względem społecznym, który rzutuje na sferę ekonomiczną, demograficzną i gospodarczą. Ponadto prezentowana Strategia ma na celu ograniczenie lub eliminowanie problemów społecznych na terytorium gminy. Będzie to zatem taki kierunek działań, który pozwoli zminimalizować negatywne skutki zmian zachodzących w społeczeństwie.

Sztandarowe działania ukierunkowane są zatem na poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocnienie spójności społecznej, wyrównywanie szans oraz wzmacnianie kapitału społecznego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W celu dokładnego przygotowania się do osiągnięcia wytyczonych celów konieczne jest przybliżenie spójnych definicji kierunkujących działania dla gminy Mieścisko.

Jakość życia to spostrzeganie przez jednostkę jej pozycji w kontekście kultury i systemów wartości akceptowanych przez społeczeństwo w relacji do jej celów życiowych, oczekiwań, zainteresowań. Definicja ta uwzględnia zatem perspektywę subiektywną, gdzie jednostka określa jakość swojego życia, odnosząc się do formułowanych przez siebie ocen. Odnosi się także do społeczno-kulturowych uwarunkowań podczas dokonywania ocen, natomiast postrzeganie i ocena własnej sytuacji życiowej zazwyczaj dokonywana jest w kontekście podzielanych i przekazywanych społecznie wartości i norm, co wynika z miejsca zajmowanego przez jednostkę w strukturze społecznej oraz jej grupy odniesienia. Definicja ta uwzględnia również wielowymiarowość jakości życia, aby można było dokonać kompleksowej oceny jakości życia¹.

Kolejny kluczowy element to spójność społeczna, która oznacza możliwości społeczeństwa do zapewnienia dostatku wszystkim swoim członkom, poprzez minimalizowanie różnic i unikania rozwarstwienia. Należy zadbać o brak wyraźnych podziałów wzmagających podejrzliwość i zaciełość między grupami społecznymi. Koresponduje to z równością szans, czyli równością praw dla każdego, bez szufladkowania, oceniania, stereotypizowania, obaw. Równość szans zapewnia efektywną samorealizację: kształcenie, zatrudnienie, możliwości rozwoju, nabywania pozytywnych postaw i nawyków, wiary we własne siły.

Kapitał społeczny to bardzo ważny zasób w postaci lokalnego potencjału zaufania, lojalności, a przede wszystkim solidarności, która pozwala na realne współdziałanie. Kapitał społeczny to swoista sieć istniejących w danej grupie społecznych relacji pozwalających na współdziałanie jednostek we wspólnym interesie, a także rozwijania pomiędzy nimi kooperacji.

¹ Quality of Life Group działająca w ramach Światowej Organizacji Zdrowia (WHOQOL Group, 1994)

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu to nic innego, jak dążenie do umożliwienia jednostce wypełniania ról społecznych oraz nawiązywania relacji społecznych. To także pełne korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej i zdobywanie dochodów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej. Strategia jest podstawowym instrumentem zarządzania w aspekcie społecznych uwarunkowań na terenie gminy Mieścisko, ponieważ zawiera cele długoterminowe, odpowiadające generalnym kierunkom działania. Jest to więc praktyczny dokument dla władz samorządowych, instytucji i samych mieszkańców, stanowiący kierunkowskaz do dalszych działań.

Podstawą prawną opracowania niniejszej strategii jest ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.².

² Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.

CHARAKTERYSTYKA GMINY MIEŚCISKO

Gmina Mieścisko usytuowana jest w północno-wschodniej części Pojezierza Gnieźnieńskiego w województwie wielkopolskim. Jest częścią powiatu wągrowieckiego razem z gminą Gołańcz, Wapno, Wągrowiec, Skoki, Damasławek i Miastem Wągrowiec. Zajmuje obszar 135,62 km². Od północy i zachodu graniczy z gminą Wągrowiec, od wschodu z gminą Janowiec Wlkp., a od południa z gminami Kłecko i Skoki. Przez teren gminy przepływa rzeka Wełna, na której **organizowane są spływy kajakowe o rekreacyjnym charakterze**.

Mapa 1 Położenie gminy Mieścisko w powiecie wągrowieckim

Źródło: <https://www.wagrowiec.pl/> (dostęp: 5.11.2021 r.)

Powierzchnia gminy Mieścisko wynosi 135,62 km², co stanowi 13% powierzchni powiatu wągrowieckiego. System przestrzenny gminy swym zasięgiem obejmuje 22 sołectwa, do których należą: Budziejewko, Budziejewo, Gorzewo, Gołaszewo, Jaroszewo Drugie, Jaroszewo Pierwsze, Jaworówko, Kłodzin, Mieścisko, Mirkowice, Miłośławice, Nieświastowice, Piastowice, Płaskowo, Podlesie Kościelne, Podlesie Wysokie, Popowo Kościelne, Sarbia, Wiela, Zakrzewo, Zbietka oraz Żabiczyn.

Przez gminę Mieścisko przechodzi droga wojewódzka nr 190 (DW190) łącząca drogę DW188 w mieście Krajenka z miastem Gniezno. Jej długość to 104 km. Łączy ze sobą następujące miejscowości: Krajenka, Wysoka, Białośliwie, Szamocin, Margonin, Wągrowiec, Mieścisko, Kłecko i Gniezno. Przez Mieścisko przechodzi nieczynna droga kolejowa numer 385 łącząca Janowiec Wielkopolski i Skoki. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w Skokach (16,6 km), w Wągrowcu (13 km), w Gnieźnie (30 km), w Janowcu Wielkopolskim (24,4 km) i w Pobiedziskach (37 km).

Na terenie gminy znajdują się liczne zabytki. Do najcenniejszych należą kościoły w Popowie Kościelnym, Podlesiu Kościelnym, Mieścisku, Budziejewku, Sarbii i Gołaszewie oraz pałace – w Budziejewie, Podlesiu Kościelnym i Żabiczynie.

Wyjątkowym obiektem i dużą atrakcją turystyczną jest **kamień św. Wojciecha w Budziejewku**. Ma imponujące rozmiary – w obwodzie 20,5 m, długość 7,5 m, szerokość 4,7 m, wysokość nad ziemią 1,3 m, głębokość w ziemi 2,7 m. Kamień (czerwony granit) od wieków budził ogromne zainteresowanie. Z woli ludu, dla upamiętnienia daty uwłaszczenia chłopów w Budziejewku, w 1840 r. został wpisany do księgi wieczystej w Sądzie Powiatowym w Wągrowcu. Kamień św. Wojciecha jest dziś najstarszym prawnie chronionym zabytkiem przyrody w Wielkopolsce.

Zdjęcie 1 Atrakcje turystyczne w gminie Mieścisko

Źródło: <https://www.wagrowiec.pl/569,gmina-miescisko> (dostęp: 5.11.2021 r.)

W gminie funkcjonują następujące jednostki samorządowe:

- 1) Urząd Gminy Mieścisko,
- 2) Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Mieścisku,
- 3) Przedszkole „Leśne Ludki” w Mieścisku,
- 4) Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Na terenie gminy Mieścisko **istnieje rozwinięta sieć placówek oświatowych**, których organem prowadzącym jest gmina oraz inne podmioty. Pod względem zapewnienia dostępu do edukacji gmina zaspokaja potrzeby mieszkańców. Na terenie gminy funkcjonuje:

- Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Mieścisku (organ prowadzący – gmina),
- Przedszkole „Leśne Ludki” w Mieścisku (organ prowadzący – gmina),
- Publiczne Przedszkole „Mali Odkrywczy” w Popowie Kościelnym (organ prowadzący – Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium w Gnieźnie),
- Publiczna Szkoła Podstawowa Milenium im. Jana Pawła II w Popowie Kościelnym (organ prowadzący – Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium w Gnieźnie).

Funkcje kulturalno-edukacyjne zaspokajane są przez **działalność Gminnej Biblioteki Publicznej im. Czesława Chruszczewskiego w Mieścisku**, która jest jedyną instytucją kultury w gminie, łączącą funkcje biblioteki i domu kultury. Biblioteka na koniec 2020 r. dysponowała księgozbiorem wynoszącym 14 470 woluminów. W 2020 r. zakupiono 1 249 woluminów co stanowi wzrost w stosunku do 2019 r. (872 zakupione woluminy). Biblioteka odnotowała także wzrost liczby czytelników – o 99 osób i na koniec 2020 r. liczba ta wynosiła 1 643 osoby.

Potrzeby kulturalne zaspokaja **Małe Kino Społecznościowe „Kino za Rogiem”**. Działalność Kina w roku 2020 mocno ograniczyły restrykcje związane z wybuchem pandemii. Trudno zatem wynik frekwencyjny porównywać z latami ubiegłymi: 809 widzów w 2020 r., 2 550 widzów w 2019 r. Kino zamierza poszerzyć działalność o repertuar dedykowany konkretnym „społecznościom” (seniorom, młodzieży, pasjonatom różnych dziedzin i wiedzy, nieformalnym grupom, dzieciom, uczniom, itd.). Jaskółką tego rodzaju działań jest **program „Dzieci – Ludzie”** realizowany we współpracy z Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oferujący filmy dzieciom ze Świetlicy Środowiskowej.

Działalność organizacji pozarządowych stanowi dla mieszkańców gminy ważny obszar, w którym rozwija się ich aktywność społeczna, kulturalna i sportowa. Na terenie gminy Mieścisko do prężnie działających organizacji społecznych, należą m.in.:

- Stowarzyszenie Pomocy Uczniom im. Jana Pawła II w Mieścisku,
- Stowarzyszenie Zwycię „Sokół” Mieścisko,
- Stowarzyszenie Zwycię Klub Sportowy „PATRIOT”,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Żabiczyn w Żabiczynie,
- Stowarzyszenie „CASTELLUM NOSTRUM”,
- Stowarzyszenie Wędkarskie „Sławik” w Miłosławicach,
- Stowarzyszenie Miłośników Gminy Mieścisko,
- Klub Turystyki Rowerowej „Siodełko”,
- „EFEKT” Stowarzyszenie Dobrych Pomysłów Mieścisko,
- Fundacja Cechownia Artystyczna,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Gminny w Mieścisku – stowarzyszenie charytatywne.

Na terenie gminy funkcjonują i rozwijają swoją działalność zarejestrowane **Koła Gospodyń Wiejskich** w następujących miejscowościach: Podlesie Wysockie, Popowo Kościelne, Kłodzin, Miłosławice, Nieświastowice, a także Koła niezarejestrowane, do których należą: Koło Gospodyń Wiejskich Mieścisko, Sarbia, Żabiczyn i Zbietka.

Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi realizowana jest na podstawie uchwalanego corocznie **programu współpracy**, który w 2020 r. został przyjęty Uchwałą Nr XIV/102/19 Rady Gminy Mieścisko z dnia 25 listopada 2019 roku w sprawie: „Przyjęcia programu współpracy Gminy Mieścisko z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2020”. W ramach programu samorząd wspiera organizacje pozarządowe w formie finansowej i niefinansowej. W ramach współpracy finansowej ogłaszane są konkursy ofert na realizację zadań publicznych. W 2020 r. z tej formy pomocy skorzystało kilka stowarzyszeń na łączną kwotę 84 000 zł.

DEMOGRAFIA I PROCESY LUDNOŚCIOWE

W 2020 r. gminę Mieścisko zamieszkiwało 5 909 mieszkańców, w tym 2 909 kobiet (49,23%) oraz 3 000 mężczyzn (50,77%). W latach 2002-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 1,2%, choć w analizowanych latach liczba ludności systematycznie maleje. Gęstość zaludnienia gminy wynosi 45 os/km². W 2020 r. wśród wszystkich mieszkańców gminy 65,04% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Ludność

w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 16,74% mieszkańców, a 18,23% stanowiły osoby starsze w wieku poprodukcyjnym. Z poniższego zestawienia widać, że w ostatnich 5 analizowanych latach wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym.

Tabela 1 Liczba ludności w grupach funkcjonalnych w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Lata	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym		Liczba osób w wieku produkcyjnym		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	
		%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
2016	6 012	17,55	1 055	66,53	4 000	15,92	957
2017	5 992	17,31	1 037	66,15	3 964	16,54	991
2018	5 999	17,57	1 054	65,39	3 923	17,04	1 022
2019	5 937	16,86	1 001	65,47	3 887	17,67	1 049
2020	5 909	16,74	989	65,04	3 843	18,23	1 077

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Zjawisko zachodzących zmian demograficznych w kontekście starzenia się społeczeństwa i większej liczby osób w wieku poprodukcyjnym zostało zasygnalizowane również w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wągrowieckiego do roku 2020*, gdzie zwrócono uwagę na większe znaczenie samorządu lokalnego w realizację odpowiedniej polityki senioralnej.

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy Mieścisko w latach 2016-2020 zwiększyła się o 120 osób. Wskaźnik obciążenia demograficznego liczonego jako stosunek ludzi w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w 2020 r. wynosił 21,4 i w stosunku do roku 2016 uległ on zwiększeniu o 2,7 punktów procentowych.

Dokonując porównania dynamiki zmian wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2016-2020 w gminie Mieścisko z innymi gminami w powiecie wągrowieckim okazuje się, że jest on najniższy. W pozostałych gminach powiatu odnotowuje się większą dynamikę wzrostu wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi, co oznacza, że w gminie Mieścisko w analizowanych latach przybyło mniej osób starszych niż ma to miejsce w pozostałych gminach powiatu wągrowieckiego.

Tabela 2 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Mieścisko na tle grupy porównawczej

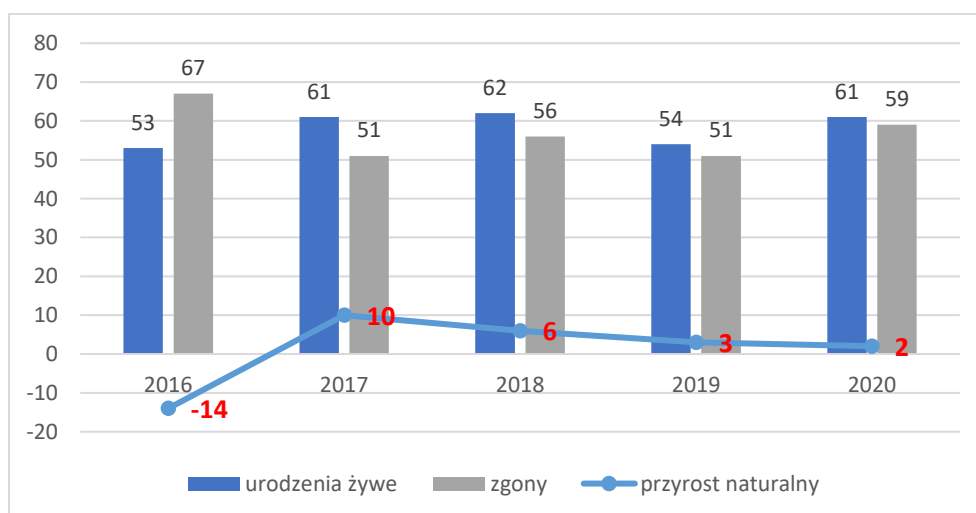
Gmina	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika zmian
Damąstówek	20,8	22,0	22,9	24,0	24,7	+3,9
Gołańcz	19,0	19,7	20,0	21,1	21,8	+2,8
Mieścisko	18,7	19,0	20,0	20,4	21,4	+2,7

Skoki	16,4	17,0	18,4	19,4	19,6	+3,2
Wapno	21,3	22,7	23,3	24,1	25,1	+3,8
Wągrowiec	16,7	17,5	18,1	18,9	19,7	+3

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W analizowanym okresie lat 2016-2020 w gminie Mieścisko odnotowuje się od 2017 r. **dodatni przyrost naturalny**, co również wpływa na powolniejszą dynamikę zmian wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie. W 2020 r. urodziło się 61 dzieci, zmarło 59 osób, a przyrost naturalny wynosił +2.

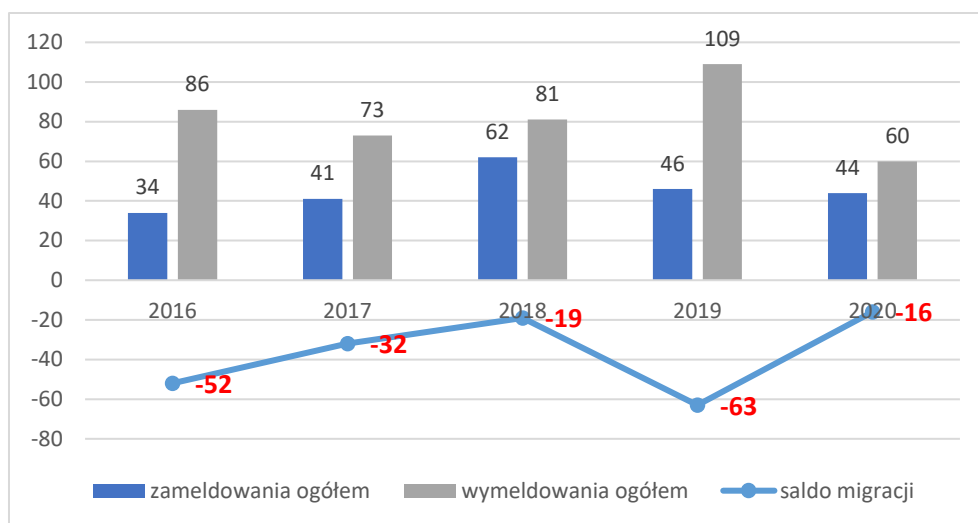
Wykres 1 Przyrost naturalny w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Spadek liczby ludności na terenie gminy uwarunkowany jest migracjami ludności. W 2020 r. w gminie odnotowano 60 wymeldowań i 44 zameldowań. Saldo migracji wyniosło -16 osób. W analizowanym okresie odnotowuje się systematyczny odpływ ludności, co jest zjawiskiem bardzo niepożądanym i niekorzystnym w kontekście rozwoju gospodarczego gminy. W analizowanym okresie najwyższe saldo migracji odnotowano w 2019 r. (-63 osoby).

Wykres 2 Saldo migracji w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Porównując wskaźnik salda migracji w poszczególnych gminach powiatu wągrowieckiego okazuje się, że z gminy Mieścisko wyjeżdża mniej mieszkańców niż z gminy Damasławek czy Gołańcz. Jednakże niższe saldo migracji odnotowano w analizowanych latach w pozostałych gminach. Gmina Skoki charakteryzuje się dodatnim saldem migracji na przestrzeni wszystkich badanych lat.

Tabela 3 Saldo migracji w poszczególnych gminach powiatu wągrowieckiego w latach 2016-2020

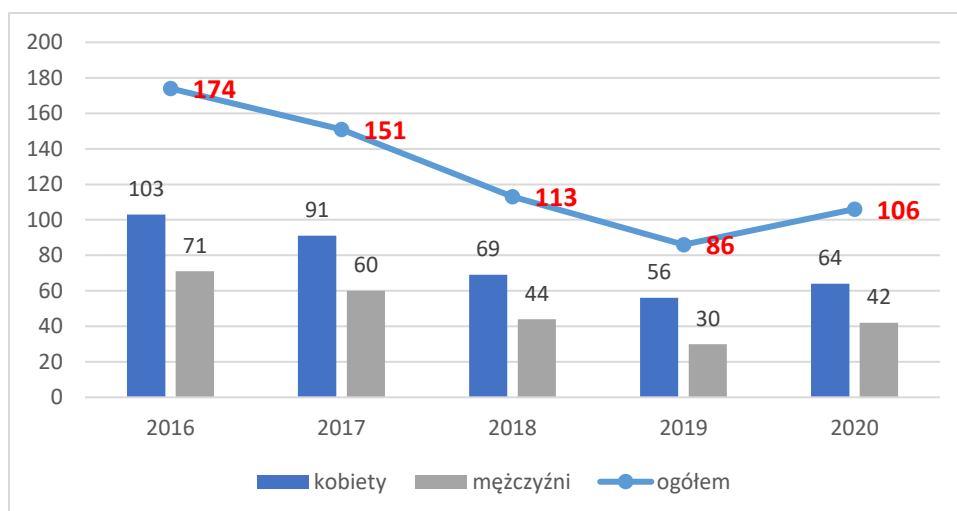
Gmina	2016	2017	2018	2019	2020
Damasławek	-68	-52	-30	-57	-25
Gołańcz	-51	-47	-77	-32	-52
Mieścisko	-52	-32	-19	-63	-16
Skoki	33	47	47	64	95
Wapno	-26	-12	-9	-42	-12
Wągrowiec	-10	1	-35	61	1

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

RYNEK PRACY

W 2020 r. bezrobocie rejestrowane w gminie Mieścisko wynosiło 5,1% (6,8% wśród kobiet i 3,7% wśród mężczyzn). Na przestrzeni lat 2016-2019 odnotowano spadek liczby osób pozostających bez zatrudnienia w gminie o 68 osób, w tym o 39 kobiet. W 2020 r. w wyniku sytuacji epidemiologicznej kraju odnotowano **wzrost liczby osób bezrobotnych w gminie o 20 osób**. Jest to niepokojący syndrom w rozwoju gospodarczym gminy, gdyż wskazuje na trudności na rynku pracy, jakie wystąpiły w wyniku lockdownów w 2020 r. Wzrost liczby osób bezrobotnych w gminie nie wpłynął na wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 3 Liczba osób bezrobotnych w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Porównując stopę bezrobocia w gminie Mieścisko z bezrobociem zarejestrowanym w pozostałych gminach z powiatu wągrowieckiego okazuje się, że **w 2020 r. gmina Mieścisko charakteryzuje się jednym z najniższych wskaźników stopy bezrobocia**. Niższą stopę bezrobocia odnotowano w 2020 r. w gminie Skoki (4,4%). Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w 2020 r. w gminie Wapno (6,9%). Dodatkowo analizując dane dotyczące udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym gmina Mieścisko charakteryzuje się również jednym z najniższych wskaźników. Największy spadek bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym odnotowano również w gminie Wapno (-2,6%).

Tabela 4 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz stopa bezrobocia w gminie Mieścisko na tle innych gmin w powiecie wągrowieckim [%]

Gmina	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika zmian	Stopa bezrobocia
Damastówek	5,8	5,1	4,0	3,3	3,5	-2,3	6,2%
Gołańcz	6,0	4,0	3,8	2,9	3,6	-2,4	6,3%
Mieścisko	4,6	4,0	3,0	2,3	2,9	-1,7	5,1%
Skoki	4,0	3,7	2,8	1,8	2,5	-1,5	4,4%
Wapno	6,5	5,3	4,4	4,1	3,9	-2,6	6,9%
Wągrowiec	4,4	2,9	3,0	2,2	3,1	-1,3	5,5%

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

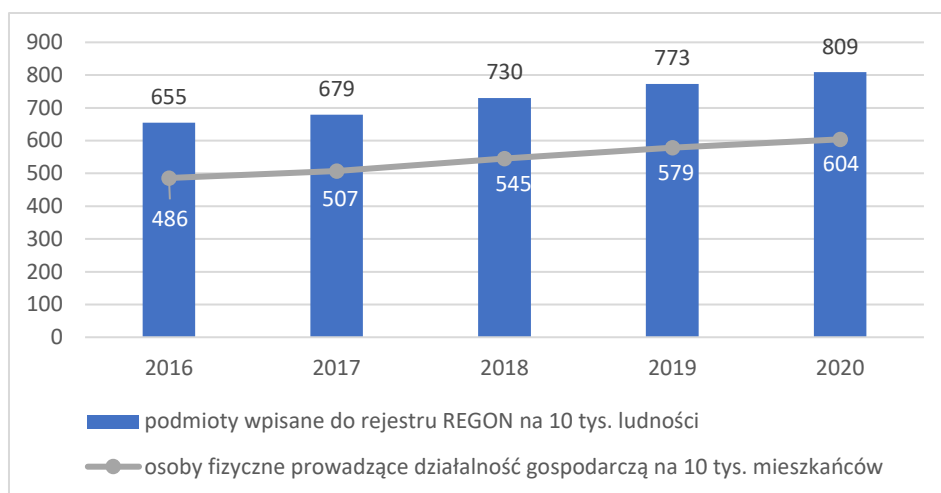
Powyższe dane wskazują, że bezrobocie nie stanowi poważniejszego problemu społecznego w gminie Mieścisko. Jednakże w wyniku pandemii i jej skutków w postaci wzrostu liczby osób bezrobotnych w gminie należy monitorować sytuację osób bezrobotnych, aby zapobiegać takim zjawiskom jak: obniżenie statusu społecznego w wyniku utraty pracy, problemom alkoholowym, problemom wychowawczym czy też obniżeniu aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców.

Warto podkreślić, że w analizowanych latach 2016-2020 w gminie odnotowuje się duży odsetek kobiet pozostających bez zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Od wielu lat utrzymuje się tendencja, że większą liczbę osób bezrobotnych w gminie Mieścisko stanowią kobiety (6,8% w stosunku do 3,7% bezrobotnych mężczyzn), co może świadczyć o niskich kwalifikacjach zawodowych, braku aktywizacji zawodowej lub pełnieniu innych funkcji społecznych (wychowywanie dzieci, zajmowanie się gospodarstwem domowym, opieką nad osobami zależnymi). Często obowiązki domowe nie pozwalają kobiecie na podjęcie pracy zawodowej lub wymuszają rezygnację z dotychczasowej pracy. Dostępne oferty pracy, proponujące pracę trójmianową, również nie spełniają oczekiwań kobiet, gdyż bardzo często nie mogą one pozwolić sobie na pracę w trybie nocnym z uwagi na wychowywanie małoletnich dzieci. W efekcie bezrobotne kobiety mogą borykać się z problemem braku bezpieczeństwa finansowego i stabilizacji życiowej. Kobiety także bardziej narażone są na bezrobocie długotrwałe. Aby przeciwdziałać wyłączeniu zawodowemu kobiet i ich bezrobociu konieczna jest aktywizacja skierowana na zniwelowanie samego problemu braku pracy oraz na ułatwienie powrotu do pracy po urlopie macierzyńskim, wychowawczym lub po przerwie w zatrudnieniu wynikającej z innych przyczyn. Tym samym nie należy zapominać także o możliwościach zapewniania opieki dzieciom na czas pracy kobiety lub osobom pozostających pod ich nadzorem. Istotna jest tutaj pomoc różnych instytucji i wsparcie samorządu w organizacji opieki dla najmłodszych i osób zależnych. W kontekście skutków pandemii ten problem będzie miał kluczowe znaczenie w kolejnym roku.

UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE

Gmina Mieścisko **charakteryzuje się wzrastającym wskaźnikiem przedsiębiorczości**, który mierzony jest liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz nowo powstających działalności na terenie gminy. Według ewidencji statystycznej REGON w 2020 r. na terenie gminy Mieścisko zarejestrowanych było 809 podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności, w tym zdecydowana większość to podmioty sektora prywatnego. Liczba podmiotów w 2020 r. zwiększyła się w stosunku do roku 2016 o 154 podmioty, tj. o 19,1%. Na 809 podmiotów wpisanych do rejestru REGON aż 604 podmioty prowadzone są przez osoby fizyczne.

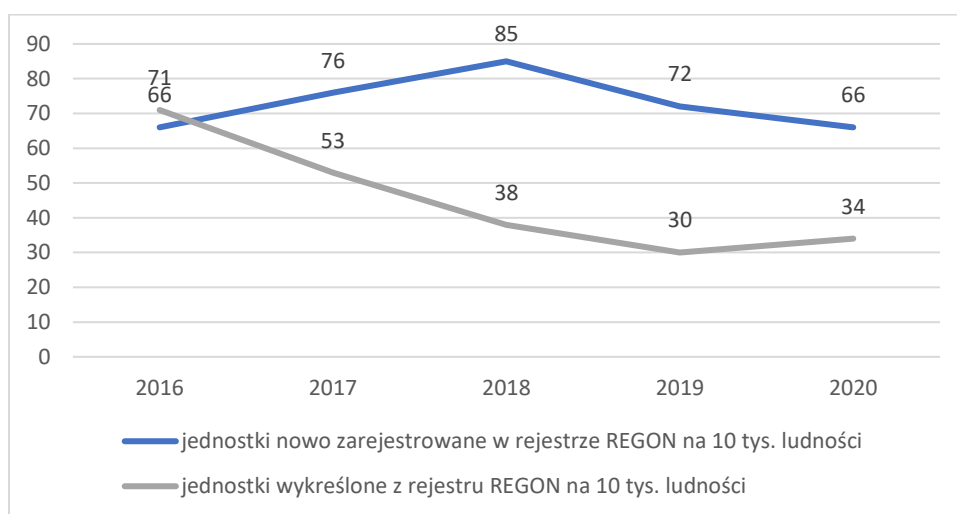
Wykres 4 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W 2020 r. zarejestrowano 66 nowych podmiotów, a wyrejestrowano 34. Z uwagi na panującą pandemię, ograniczenie działalności gospodarczej oraz zamknięcie niektórych branż i działalności usługowych sytuacja firm działających na terenie gminy Mieścisko **wskazuje na dobrą organizację lokalnych firm, która przełożyła się na niewielką liczbę zamykanych działalności.**

Wykres 5 Podmioty nowo wpisane i wyrejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Mieścisko najwięcej (15) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (460) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników, natomiast 2,9% (14) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 32,8% (157) podmiotów, a 64,2% (307) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność

gospodarczą w gminie najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są: budownictwo (32,5%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,2%).

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Mieścisko 431 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 92 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -339.

POMOC SPOŁECZNA

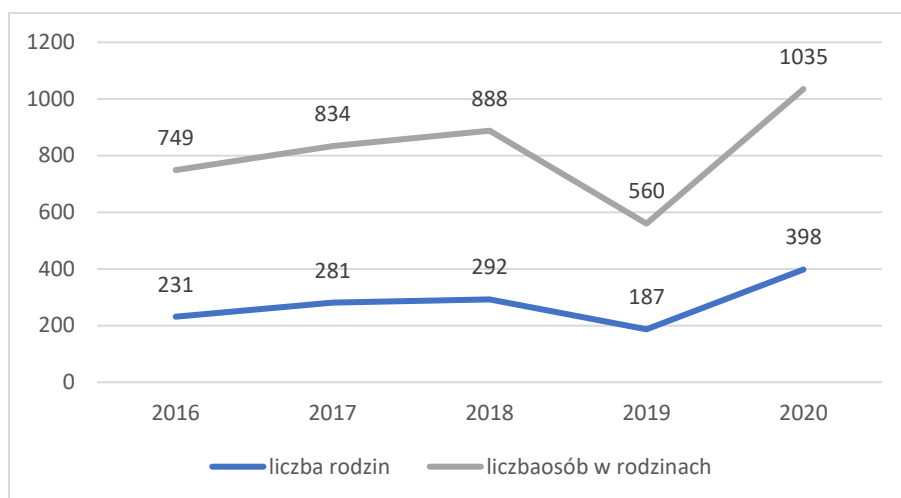
Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Główną instytucją wykonującą zadania pomocy społecznej w gminie Mieścisko jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku. Ośrodek podejmuje działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o systemie oświaty, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o dodatkach mieszkaniowych i prawo energetyczne.

BENEFICJENCI POMOCY SPOŁECZNEJ

Ze względu na sytuację epidemiologiczną, tj. panujący w kraju COVID-19 w gminie Mieścisko liczba osób objętych pomocą w postaci pracy socjalnej wpłynęła na wzrost liczby osób i rodzin objętych pomocą społeczną.

Wykres 6 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

W latach 2016-2020 odnotowano spadek liczby osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji o 55 osób. W 2020 r. na podstawie wydanych decyzji z pomocy społecznej skorzystało 202 osoby. Porównując dane gminne ze średnimi danymi z powiatu czy województwa okazuje się, że największa liczba osób korzystających z pomocy na podstawie wydanych decyzji w ostatnich 5 latach uległa zmniejszeniu w województwie.

Tabela 5 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Mieścisko	257	242	243	237	202
Powiat (średnia)	363	310	292	276	252
Województwo (średnia)	558	508	466	440	420

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

Uwzględniając kryterium wieku i płci liczba beneficjentów korzystających z pomocy społecznej według wypłaconych świadczeń w 2020 r. wynosiła łącznie 310 osób. W grupie tej 154 osób znajdowało się w wieku produkcyjnym, w tym 78 kobiet oraz 76 mężczyzn. W 2020 r. wypłacono również świadczenia dla 130 osób znajdujących się w wieku przedprodukcyjnym. Z kolei w wieku poprodukcyjnym znajdowało się 26 osób, w tym 19 kobiet i 7 mężczyzn. Świadczenia na podstawie wydanych decyzji były pobierane w ostatnich latach w większości przez osoby znajdujące się w wieku produkcyjnym.

Tabela 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń w 2020 r.

Wiek	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Przedprodukcyjny	130	65	65
Produkcyjny	154	78	76
Poprodukcyjny	26	19	7

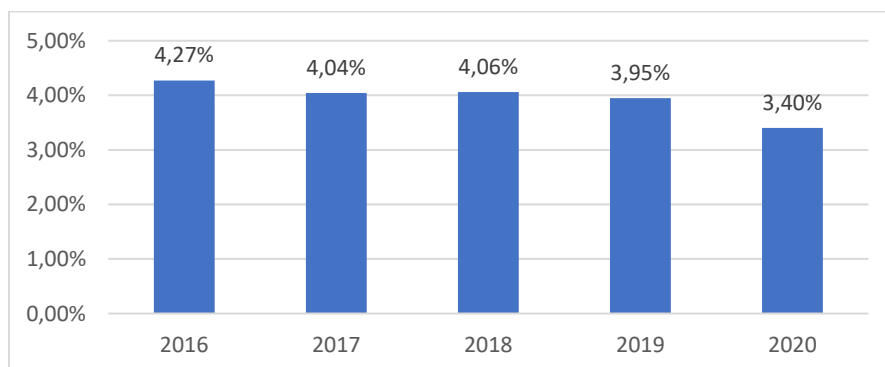
Źródło: dane z OPS w Mieścisku

Deprywacja lokalna oznacza odsetek osób w gospodarstwach domowych deklarujących brak możliwości zaspokojenia ze względów finansowych co najmniej 4 z 9 wymienionych poniżej potrzeb:

- opłacenia tygodniowego wyjazdu wszystkich członków gospodarstwa domowego na wypoczynek raz w roku,
- spożywania mięsa, ryb (lub wegetariańskiego odpowiednika) co drugi dzień,
- ogrzewania mieszkania odpowiednio do potrzeb,
- pokrycia niespodziewanego wydatku (w wysokości odpowiadającej miesięcznej wartości granicy ubóstwa relatywnego, przyjętej w danym kraju, w roku poprzedzającym badanie),
- terminowego regulowania opłat związanych z mieszkaniem, spłatą rat i kredytów,
- posiadania telewizora kolorowego,
- posiadania samochodu,
- posiadania pralki,
- posiadania telefonu (stacjonarnego lub komórkowego)³.

Wskaźnik deprywacji lokalnej w gminie Mieścisko w 2020 r. wynosił 3,40%. Wskaźnik ten uległ zmniejszeniu o 0,87 punktów procentowych w porównaniu z rokiem 2016. Jest to niewielki spadek tego wskaźnika, który może potwierdzać, iż mieszkańcy gminy określają poziom zaspokajania własnych potrzeb życiowych na średnim poziomie.

Wykres 7 Wskaźnik deprywacji lokalnej w latach 2016-2020

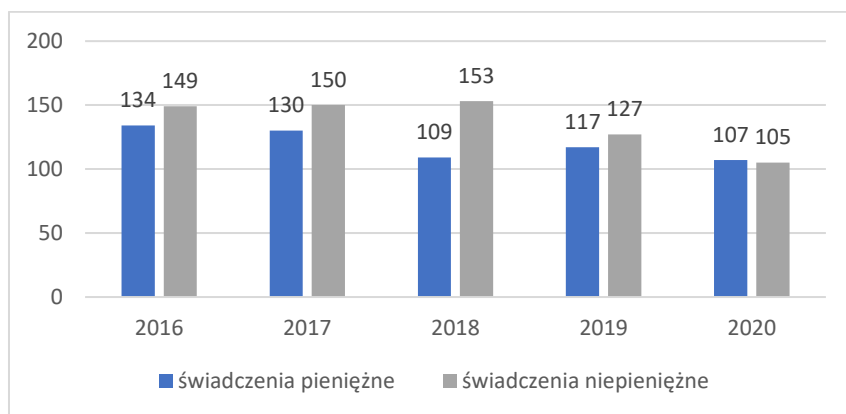
Źródło: dane z OPS w Mieścisku

³ <https://stat.gov.pl/>

POMOC W FORMIE FINANSOWEJ I NIEFINANSOWEJ

Pomoc udzielana osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, która korzysta z pomocy ośrodka na podstawie wypłacanych świadczeń przyjmuje postać finansową lub niefinansową. W 2020 r. udzielono łącznie 107 świadczeń pieniężnych oraz 105 świadczeń niepieniężnych. **Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych systematycznie, choć nieznacznie, zmniejszała się w analizowanych latach.** Liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne zmniejszyła się o 27 osób, a liczba osób otrzymujących świadczenie niepieniężne uległa obniżeniu o 44 osoby.

Wykres 8 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

Jedną z form otrzymywanych świadczeń pieniężnych są zasiłki dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji. OPS w Mieścisku przyznaje zasiłki stałe, celowe i okresowe. **Zasiłek stały** przyznawany jest pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, wielodzietność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasiłek celowy może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia, opał i odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, a także kosztów pogrzebu. Z kolei zasiłek celowy z tytułu zdarzenia losowego, może być przyznany również osobom i rodzinom, które poniosły

straty w wyniku takiego zdarzenia oraz osobom i rodzinom, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. W takich sytuacjach zasiłek celowy może być przyznany niezależnie od dochodu (kryterium dochodowego) i może nie podlegać zwrotowi. Natomiast w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy.

W gminie Mieścisko, w analizowanym okresie lat 2016-2020, liczba osób korzystających z zasiłków uległa zmniejszeniu. W 2020 r. przyznano 19 osobom zasiłki stałe, przy spadku liczby osób korzystających z tych zasiłków o 7 osób w porównaniu z 2016 r. Liczba osób korzystających z zasiłków celowych w 2020 r. wynosiła 41 osób. Odnotowano spadek o 24 osoby w porównaniu z 2016 r. Liczba przyznawanych specjalnych zasiłków celowych uległa nieznacznemu zwiększeniu o 2 osoby. W 2020 r. ze specjalnego zasiłku celowego skorzystały łącznie 32 osoby. Z kolei liczba osób korzystających z zasiłków okresowych zmniejszyła się o 12 osób, przyjmując w 2020 r. wartość 47 osób korzystających z tego zasiłku.

Tabela 7 Liczba osób korzystających z zasiłków oraz kwota wypłacanych zasiłków w latach 2016-2020

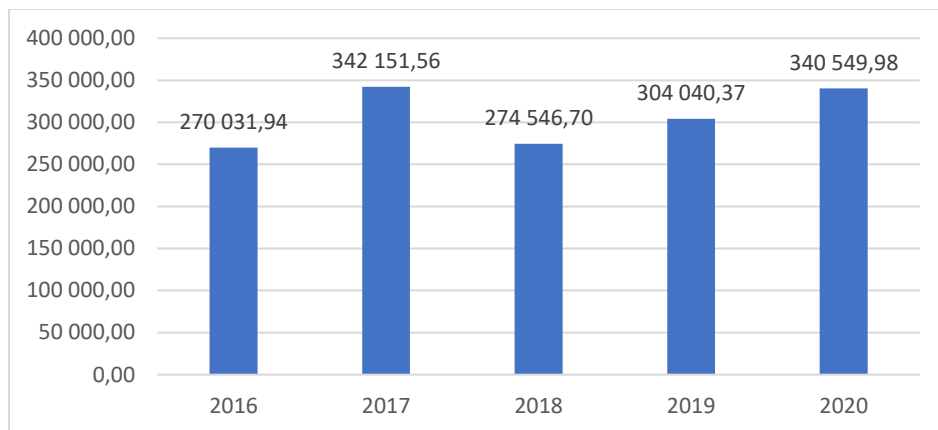
Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłek stały	26	24	22	19	19
Kwota zasiłków stałych [zł]	125.258,62	102.019,58	99.808,19	98.410,65	91.040,03
Zasiłek celowy	65	54	44	41	41
Kwota zasiłków celowych [zł]	27.795,05	22.267,94	30.460,50	29.274,27	26.132,23
Specjalny zasiłek celowy	30	31	24	28	32
Kwota specjalnych zasiłków celowych [zł]	7.204,95	14.532,06	14.039,50	17.613,73	18.867,77
Zasiłek okresowy	59	54	48	51	47
Kwota zasiłków okresowych [zł]	105.797,57	119.032,17	119.985,03	117.756,41	124.857,32

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

Analogicznie wraz ze zmieniającą się liczbą osób korzystających z ww. zasiłków, zmianie uległa kwota przeznaczona na wypłatę pomocy finansowej w postaci zasiłków stałych i celowych. W przypadku specjalnych zasiłków celowych i okresowych kwota wypłacanych świadczeń uległa zwiększeniu. W 2020 r. wydatkowano kwotę 91 040,03 zł na wypłatę zasiłków stałych, czyli o 34 218,59 zł mniej niż w 2016 r. Na zasiłki celowe w 2020 r. wydatkowano kwotę 26 132,23 zł (mniej o 1 662,83 zł w porównaniu z 2016 r.). Natomiast kwota wypłacanych specjalnych zasiłków celowych zwiększyła się w analizowanym okresie o 11 662,82 zł, przyjmując w 2020 r. wartość 18 867,77 zł. Kwota zasiłków okresowych również uległa zwiększeniu o 19 059,75 zł i w 2020 r. wydatkowano na wypłatę tego zasiłku kwotę 124 857,32 zł.

łącznie w analizowanym okresie lat 2016-2020 **wydatki na świadczenia pieniężne wypłacane w gminie Mieścisko uległy zwiększeniu o 70 518,04 zł**, przyjmując w 2020 r. wartość 340 549,98 zł. Jak widać z poniższego wykresu kwota wypłacanych świadczeń w badanym okresie przyjmowała różną wartość, choć od 2018 r. systematycznie ulega ona zwiększeniu.

Wykres 9 Kwota wypłacanych świadczeń pieniężnych w latach 2016-2020

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

W gminie Mieścisko zauważa się, że pomimo spadającej liczby beneficjentów OPS korzystających z pomocy finansowej w ostatnich latach, nie ubywa zajęć pracownikom socjalnym. Spadek ogólnej liczby klientów otrzymujących świadczenia, nie przekłada się na mniejszy zakres i ilość pracy. Zaobserwować można, że praca socjalna jest formą pomocy, jaką ośrodek świadczy na rzecz wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich dochodów. Pracownicy socjalni często udzielają pomocy w formie poradnictwa wszelkiego rodzaju dla osób i rodzin wywodzących się z różnych środowisk, co jest wynikiem między innymi niezaradności życiowej, a także widocznego rozluźnienia więzi rodzinnych i społecznych, zdarzeń losowych, samotności osób starszych itp.

POWODY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Powodem korzystania z pomocy społecznej jest często niestabilna sytuacja na rynku pracy, jak chociażby prace krótkookresowe, prace na umowę o dzieło lub zlecenie, a co za tym idzie niskie zarobki. Z drugiej strony może wynikać to z biernej i wyuczonej postawy wobec pracy zawodowej, a tym samym z łatwości przeniesienia wartości kariery zawodowej na oczekiwania wobec pomocy społecznej. W przypadkach borykania się z długotrwałą lub ciężką chorobą uniemożliwiającą pracę zawodową, albo też sytuacją kryzysową również osoby potrzebujące pomocy zwracają się do OPS. W poniższej tabeli zestawiono główne powody udzielania wsparcia finansowego rodzinom z teren gminy Mieścisko w latach 2016-2020.

Tabela 8 Powody udzielania zasiłków dla rodzin w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Powód przyznanej pomocy	2016	2017	2018	2019	2020
	liczba rodzin				
Alkoholizm	24	19	16	12	11
Bezdomność	0	0	0	1	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina wielodzietna)	34	33	38	33	32
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina niepełna)	27	32	26	25	30
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	59	66	74	65	67
Bezrobocie	56	52	45	40	31
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0
Długotrwała lub ciężka choroba	26	26	37	37	32
Niepełnosprawność	66	55	69	57	57
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5	6	2	5	7
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	1	1	0	1
Ubóstwo	90	84	77	72	68
Zdarzenia losowe	0	0	0	2	2
Kłęska żywiołowa	0	16	0	0	0

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

Do głównych powodów korzystania od kilku lat z pomocy społecznej przez rodziny z gminy należą przede wszystkim: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność. W dalszej mierze rodziny kosztujące ze wsparcia borykają się z bezrobociem, długotrwałą lub ciężką chorobą oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (rodzina wielodzietna i niepełna).

W poniższym zestawieniu ujęto główne powody korzystania ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w roku 2020 przez mieszkańców gminy. Najwięcej świadczeń udzielono z powodu bezrobocia (3 013), w tym pieniężnych 510 świadczenia i 2 503 świadczeń niepieniężnych. Z kolei najmniej świadczeń przyznano z powodu wielodzietności: 85 pieniężnych i 1 411 niepieniężnych.

Tabela 9 Główne powody korzystania ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2020 r.

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń		
	Ogółem	Świadczenia niepieniężne	Świadczenia pieniężne
Bezrobocie	3 013	2 503	510
Ubóstwo	2 813	2 224	589
Długotrwała lub ciężka choroba	2 372	2 223	149
Niepełnosprawność	2 213	1 876	336
Wielodzietność	1 496	1 411	85

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

POMOC W POSTACI DOŻYWIANIA

Głównym założeniem wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym, z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, pomocy w formie gorącego posiłku w szkole oraz zapewnienie wsparcia osobom dorosłym, zwłaszcza starszym, chorych lub niepełnosprawnych i samotnym. Z wyżej wymienionych rodzajów pomocy mogą skorzystać rodziny i osoby spełniające kryterium dochodowe w wysokości 150% kryterium, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej.

Program przewiduje udzielenie pomocy w jednej z trzech form: posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, a także świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W roku 2020 Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku realizując założenia rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Pomocą w formie opłacania posiłków w szkołach i przedszkolach objętych zostało **82 dzieci**, wychowujących się w rodzinach o trudnej sytuacji materialnej. Ponadto pomocą w formie opłacania posiłków w szkole i przedszkolu objęto również **10 dzieci**, w oparciu o wnioski złożone przez dyrektorów szkół i przedszkola, którzy zwrócili się o pomoc w formie posiłków dla tych dzieci z uwagi na szczególnie uzasadnione przypadki, tj.: gdy uczeń albo dziecko nie spełniało wymagań ustawowych, a wyrażało chęć zjedzenia posiłku.

Łącznie z pomocy w ramach programu dożywiania skorzystało 81 rodzin, w tym 267 osób.

Pojawienie się w 2020 r. na terenie kraju choroby zakaźnej COVID – 19, wywołanej wirusem SARS-CoV-2, spowodowało zachwianie dotychczasowej realizacji programu dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach. Zamknięcie placówek oświatowych spowodowało, iż pomoc rodzinom, z których dzieci korzystały z pomocy w formie posiłku, zastąpiona została pomocą w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności. **Łącznie przyznano 64 rodzinom, w tym 242 osobom, pomoc w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz 10 rodzinom, w tym 11 osobom, pomoc w formie świadczenia rzeczowego w postaci produktów**

żywnościowych.

W analizowanym okresie lat 2016-2020 odnotowano zwiększającą się liczbę rodzin i osób korzystających z pomocy w ramach programu dożywiania. Liczba rodzin w ostatnich 5 latach korzystająca z tej formy pomocy zwiększyła się o 25 rodzin, w tym o 26 osób. Potwierdzać to może pogarszająca się sytuacja materialna i finansowa mieszkańców gminy, która w ostatnich latach mogła również być związana z sytuacją epidemiologiczną kraju, co spowodowało, iż o przyznanie pomocy w formie zasiłku czy świadczenia rzeczowego zwracała się większa liczba osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych o niskich dochodach.

Tabela 10 Liczba rodzin, osób i dzieci korzystających z pomocy dożywiania w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

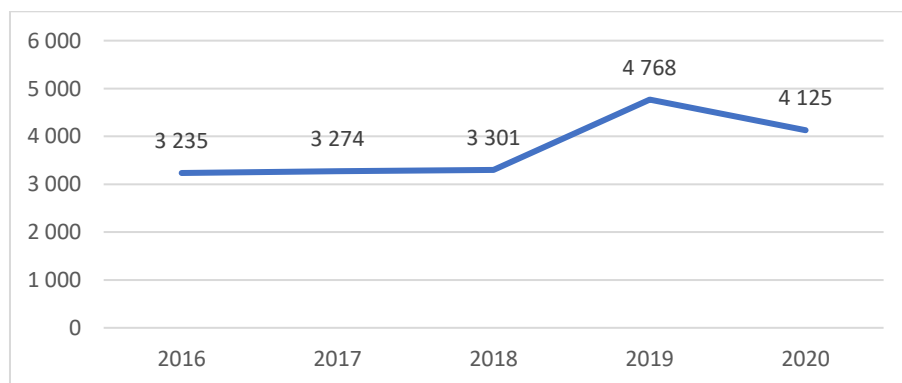
Wskaźnik	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	56	54	59	85	81
Liczba osób	241	229	216	282	267
Liczba dzieci	112	109	119	112	92

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

ŚWIADCZENIA I USŁUGI OPIEKUŃCZE

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Mieścisko dużą grupę stanowią osoby niepełnosprawne. Osoby takie narażone są również na zagrożenie wykluczeniem społecznym, ze względu na swoje ograniczenia (często natury fizycznej). Niewystarczający poziom wyposażenia miejsc użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych jest częstą przyczyną ich nieintegrowania się ze środowiskiem lokalnym. Również brak zapewnienia w wystarczającym stopniu opieki medycznej i geriatrycznej stanowi istotny problem społeczny, z jakim borykają się mniejsze gminy w całej Polsce. W analizowanym okresie lat 2016-2020 ośrodek odnotował wzrastającą liczbę świadczeń udzielanych z powodu niepełnosprawności do roku 2019, a w 2020 r. odnotowano spadek przyznanych świadczeń z powodu niepełnosprawności w gminie. W 2016 r. udzielono 3 235 takich świadczeń, a w 2020 r. – 4 125 świadczeń.

Wykres 10 Liczba świadczeń udzielanych z powodu niepełnosprawności w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

Najwięcej świadczeń z powodu niepełnosprawności udzielono w zakresie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych, następnie w formie zasiłku stałego oraz składki zdrowotnej z tytułu pobierania zasiłku stałego, co prezentuje poniższa tabela. W analizowanych latach 2016-2020 widać duży wzrost udzielonych świadczeń w zakresie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, co niewątpliwie potwierdza zachodzące zmiany demograficzne i większa potrzebę w zakresie wspierania osób starszych, schorowanych i niepełnosprawnych.

Tabela 11 Rodzaje udzielonych świadczeń dla osób niepełnosprawnych z gminy Mieścisko w latach 2016-2020

Rodzaj świadczenia	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłek stały	266	227	214	191	173
Składka zdrowotna z tytułu pobierania zasiłku stałego	192	155	157	168	171
Zasiłek okresowy	16	12	12	33	52
Zasiłek celowy	106	57	56	37	63
Specjalny zasiłek celowy	38	95	70	80	83
Zasiłki/ świadczenia rzeczowe z programu dożywiania	0	0	0	37	84
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 114	1 738	1 693	1 610	1 610
Usługi opiekuńcze	1 503	990	1 099	2 612	1 889
RAZEM:	3 235	3 274	3 301	4 768	4 125

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

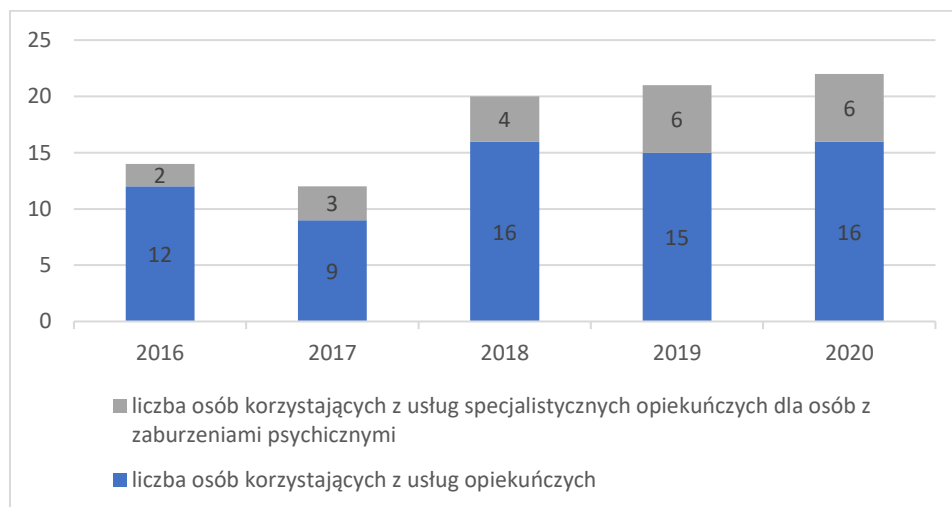
Zgodnie z treścią ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Według danych OPS w Mieścisko w 2020 r. z usług opiekuńczych skorzystało 16 osób, co może potwierdzać większą potrzebę mieszkańców w organizacji takiej formy pomocy, **ponieważ od roku 2018 zwiększyła się znacznie liczba osób korzystających z tej formy wsparcia**. Zmieniająca się sytuacja demograficzna może w kolejnych latach wpływać na wzrost tego wskaźnika, a tym samym wskazywać na większe zapotrzebowanie w organizacji takiej pomocy i wsparcia.

W analizowanym okresie **odnotowano także wzrost osób korzystających z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. W 2020 r. 6 osób skorzystało z takiej pomocy, czyli o 4 więcej niż

w roku 2016, co również może wskazywać na większe zapotrzebowanie na tego typu pomoc w przyszłości.

Wykres 11 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2016-2020

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

W 2020 r. OPS w Mieścisku przystąpił do **Programu Opieka Wytchnieniowa – edycja 2020**, którego głównym celem było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi. Opieka wytchnieniowa miała za zadanie odciążenie członków rodzin i opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. W ramach realizacji programu **pomocą objętych było 5 opiekunów osób niepełnosprawnych**. Całkowity koszt usług opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego świadczonych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej wyniósł 40 482,19 zł, w tym: wkład własny w wysokości 8 096,44 zł i kwota środków z funduszu solidarnościowego – 32 385,75 zł.

Również w 2020 r. ośrodek przystąpił do **realizacji programu „Wspieraj Seniora”**, którego celem było zapewnienie usług wsparcia seniorom, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydują się na pozostanie w domu. Usługa wsparcia polegała na dostarczeniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze oraz środki higieny osobistej. Senior mógł również zgłosić potrzebę załatwienia sprawy urzędowej, wyprowadzenia psa itp. W ramach realizacji niniejszego programu nie wpłynęło żadne zgłoszenie. Najprawdopodobniej osoby te korzystały z pomocy sąsiadów i rodziny.

W związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem skutków COVID -19, Ośrodek przystąpił do Projektu i pozyskał dodatkowe środki w następującej formie: **GRANT W RAMACH PROJEKTU „STOP COVID- 19”**. Grant współfinansowany był przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu

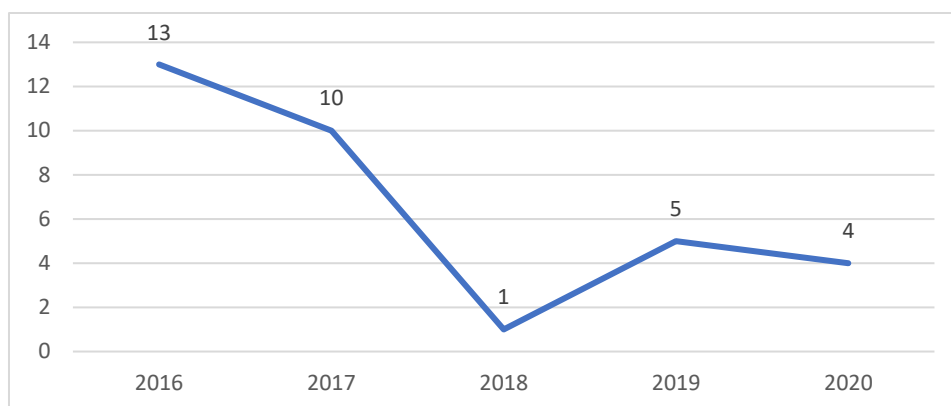
Spółecznego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 na realizację projektu p.n. „STOP COVID-19. Bezpieczne systemy społeczne w Wielkopolsce”. W ramach realizacji Grantu wydatkowano łącznie kwotę: 55 494,28 zł. Z powyższych środków wypłacono dodatki specjalne dla 8 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę (w tym 1 osobie zatrudnionej na ½ etatu) na łączną kwotę 38 819,25 zł oraz wypłacono dopłaty do wynagrodzenia dla 8 pracowników zatrudnionych na umowę zlecenia (w tym dla 5 osób wykonujących pracę w ramach usług opiekuńczych, dla 2 osób świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz dla 1 osoby zatrudnionej w formie asystenta rodziny), na łączną kwotę: 11 039,03 zł.

WSPARCIE ASYSTENTA RODZINY

Asystent rodziny został powołany do działania jako odpowiedź na potrzebę wsparcia innych służb społecznych w wykonywaniu pogłębionej pracy z rodziną z wieloma problemami, o obniżonym poziomie rozwoju umiejętności wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, najczęściej wielodzietnymi, gdzie dzieci są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej. Praca asystenta ma przede wszystkim charakter wspierający, socjalny, wychowawczy i jest prowadzona głównie w miejscu zamieszkania rodziny. Zasadniczą formą jego pracy jest towarzyszenie, asystowanie rodzinie. Jednocześnie asystent rodziny może być również koordynatorem działań wielu innych służb społecznych, działających na rzecz danej rodziny. Zgodnie z art. 15 ust 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny borykają się z wieloma problemami, na które oprócz zaburzeń w sferze opiekuńczo – wychowawczej, bezrobocia czy niepełnosprawności składają się także uzależnienia i przemoc. Wymaga to wielokierunkowości w realizacji zadań związanych ze wsparciem rodziny. Występujące niejednokrotnie małe zaangażowanie rodziny w poprawę swojej sytuacji, często powoduje wydłużenie okresu współpracy asystenta z rodziną.

W 2020 r. na terenie gminy Mieścisko pracował jeden asystent rodziny. Z analizy danych OPS wynika, że **liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny na terenie gminy przyjmuje wartości zamienne dla każdego z analizowanych lat**. Do roku 2018 widoczny jest spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, następnie odnotowano wzrost tego wskaźnika do 5 rodzin w 2019 r. i 4 rodzin w 2020 r.

Wykres 12 Liczba rodzin w gminie Mieścisko korzystających z pomocy asystenta rodziny w latach 2016-2020

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

Rodzina jest najlepszym środowiskiem życia i wychowania dziecka. Istnieją jednak sytuacje związane z niemożnością zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Wówczas istotną rolę spełnia piecza zastępcza: rodzinna i instytucjonalna, która z założenia powinna mieć charakter czasowy. W związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina Mieścisko w ramach zadań własnych pokrywała częściowo koszty wynikające ze sprawowania pieczy zastępczej nad dziećmi, które z różnych przyczyn nie mogły dłużej funkcjonować w środowisku rodziny biologicznej. W latach 2016-2020 w **gminie Mieścisko odnotowuje się wzrost liczby dzieci trafiających do rodzin zastępczych**. Liczba rodzin zastępczych od kilku lat utrzymuje się na porównywalnym poziomie (od 4 do 6 rodzin). W 2020 r. w 5 rodzinach zastępczych znajdowało się 13 dzieci.

Tabela 12 Liczba rodzin i dzieci w pieczy zastępczej w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	4	4	4	6	5
Liczba dzieci w pieczy zastępczej	6	6	6	8	13

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO

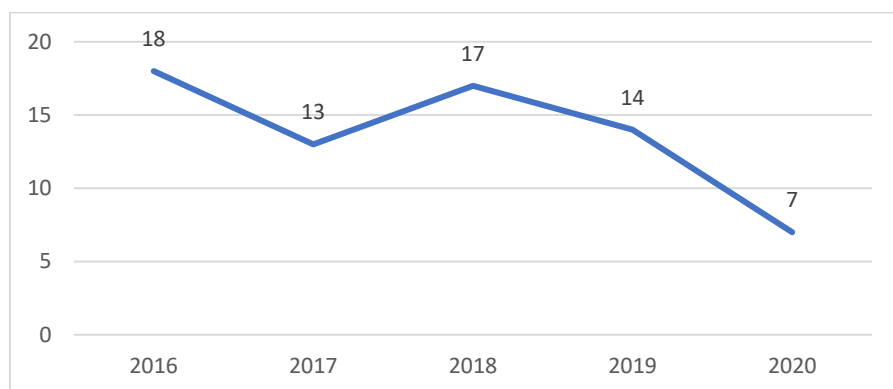
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działała w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jak również realizowała zadania wynikające z „Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020”.

Podstawowym działaniem komisji było podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożywania napojów alkoholowych, natomiast głównym celem działań profilaktycznych komisji było zapobieganie powstawania nowych problemów alkoholowych, wsparcie osób uzależnionych oraz

ich bliskich (współuzależnionych). Komisja zajmowała się wspieraniem osób zagrożonych uzależnieniem, osób uzależnionych, a także ich rodzin w kształtowaniu zdrowego stylu życia, będącym alternatywą zachowań sprzyjającym rozwojowi uzależnienia.

Według danych z lat 2016-2020 liczba osób uzależnionych, które są zgłaszane do komisji i są zobowiązane do podjęcia leczenia odwykowego wykazuje tendencje malejące. W 2020 r. odnotowano 7 takich osób (wniosków). Jeden wniosek złożyła rodzina, 2 - Zespół Kuratorski w Wągrowcu, natomiast pozostałe 4 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku.

Wykres 13 Liczba osób zgłaszanych do GKRPA, którzy zobowiązani są do leczenia uzależnień

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mieścisku na bieżąco współpracuje z Poradnią Leczenia Uzależnień w Wągrowcu, Zakładem Leczenia Uzależnień w Charcicach, Wojewódzkim Szpitalem dla Nerwowo i Psychicznie Chorych „Dziekanka” w Gnieźnie, Sądem Rejonowym i Zespołem Kuratorskim w Wągrowcu, Komisariatem Policji w Skokach oraz grupami AA działającymi na terenie powiatu wągrowieckiego.

W dziedzinie prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, należy **prowadzenie Świetlicy Środowiskowej w Mieścisku** dla dzieci, szczególnie tych borykających się z różnymi problemami życiowymi oraz problemami w nauce. Niestety w 2020 r. z powodu stanu epidemiologicznego świetlica była częściowo zamknięta. Od listopada 2020 r. zajęcia z dziećmi prowadzone były w formie online.

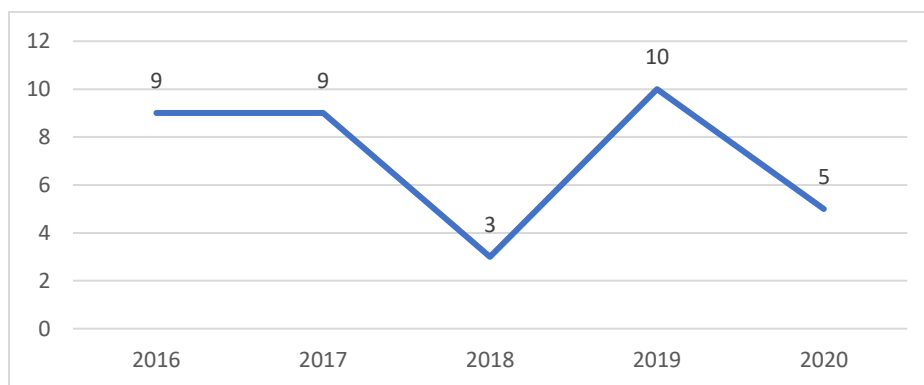
Jednym z zadań realizowanych przez GKRPA na terenie gminy Mieścisko jest **prowadzenie Punktów Konsultacyjno-Edukacyjnych dla Osób z Problemem Alkoholowym w Mieścisku i w Popowie Kościelnym**. W 2020 r. w ramach Punktów realizowane były następujące zadania:

- motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnień oraz kierowanie na leczenie specjalistyczne,

- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.

Zespół Interdyscyplinarny został powołany jako instytucja zajmująca się sprawami przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W przeciągu 2020 r. grupy robocze powołane przez Zespół Interdyscyplinarny spotkały się na 7 zebraniach z podejrzanymi o stosowanie przemocy oraz poszkodowanymi i członkami rodzin. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, którą określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta”⁴. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. W analizowanym okresie lat 2016 – 2020 nie stwierdza się tendencji w liczbie „Niebieskich Kart” na terenie gminy. W każdym roku odnotowuje się inną liczbę procedur związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni lat 2019/2020 liczba „Niebieskich Kart” zmniejszyła się o połowę, wynosząc 5 procedur w 2020 r.

Wykres 14 Liczba „Niebieskich Kart” w gminie Mieścisko w latach 2016-2020

Źródło: dane z OPS w Mieścisku

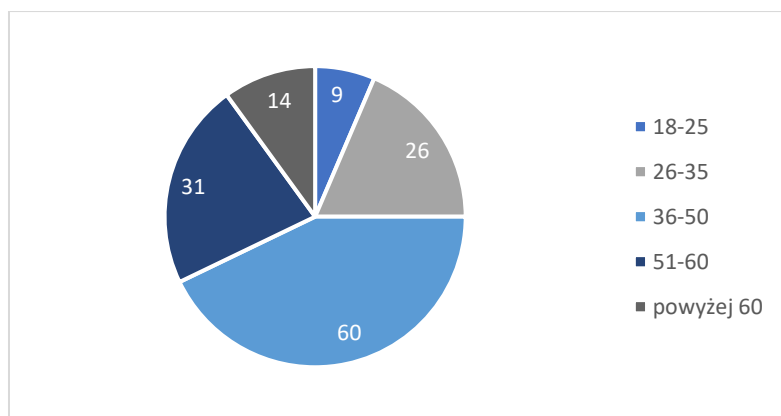
⁴ Dz. U. Nr 209, poz. 1245.

OCENA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY MIEŚCISKO

Ocena sytuacji społecznej mieszkańców gminy stanowi ważne i cenne źródło informacji na temat warunków i jakości życia osób ją zamieszkujących. Jest istotnym elementem określania polityki społecznej gminy, a wraz z diagnozą stanu istniejącego, wpływa na kształtowanie odpowiednich kierunków interwencji i działań podejmowanych w kolejnych latach. Opinia mieszkańców stanowi element partycypacji społecznej na etapie wdrażania odpowiednich działań, jakie należy zaplanować w kontekście opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W gminie Mieścisko badanie opinii społecznej mieszkańców na temat warunków życia i sytuacji społecznej gminy zostało przeprowadzone na przełomie listopada/grudnia 2021 r. W badaniu wykorzystano ankietę jako technikę badawczą. Zastosowane narzędzie badawcze stanowił kwestionariusz ankiety, składający się z pytań zamkniętych. W badaniu wzięło udział 140 respondentów z gminy Mieścisko, w tym 90 kobiet i 50 mężczyzn. Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 36-50 lat (60 osób), następnie osoby w wieku 51-60 lat (31 osób) oraz osoby w wieku 26-35 lat (26 osób), co prezentuje poniższy wykres.

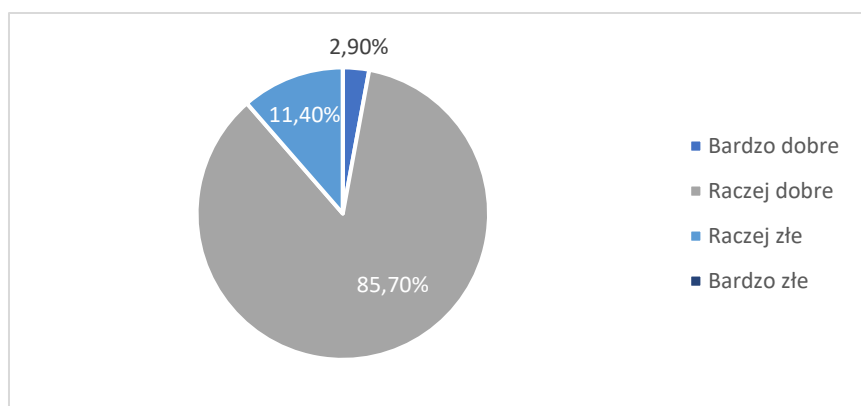
Wykres 15 Wiek respondentów biorących udział w badaniu ankietowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców w gminie Mieścisko została określona przez większość respondentów jako „raczej dobre” (85,7%), natomiast 2,9% badanych osób twierdzi, że warunki życia w gminie należą do bardzo dobrych. Tylko 11,4% respondentów jest zdania, że warunki życia w gminie są raczej złe i nie zaspokajają ich podstawowych potrzeb.

Wykres 16 Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców w opinii respondentów

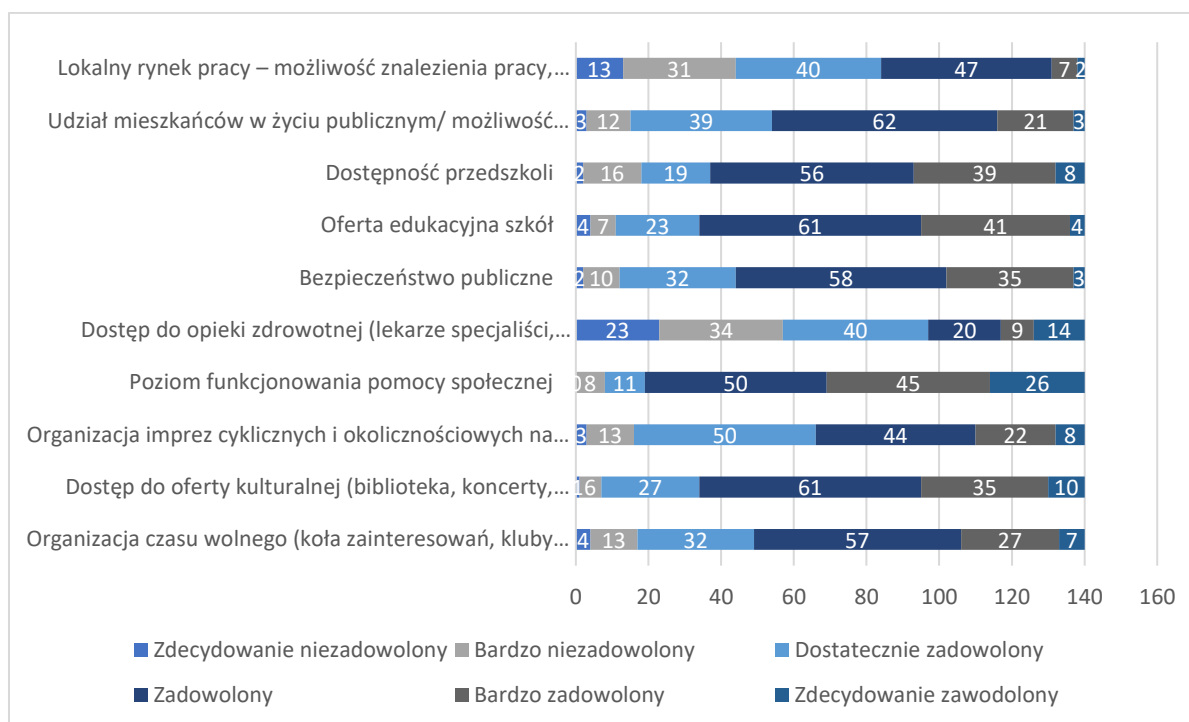

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Poszczególne uwarunkowania życia w gminie Mieścisko zostały określone przez respondentów na wysokim poziomie. Na poniższym wykresie zostały przedstawione wyniki dotyczące uwarunkowań życia, które dotyczyły różnych kwestii społecznych. Można zauważyć, że słabiej zostały ocenione dwa obszary, a mianowicie: lokalny rynek pracy, możliwość znalezienia pracy i poziom zarobków oraz dostęp do opieki zdrowotnej (głównie lekarzy specjalistów).

Pozostałe obszary, tj. udział mieszkańców w życiu publicznym, dostępność przedszkoli i rozwój edukacji szkolnej, bezpieczeństwo publiczne, funkcjonowanie pomocy społecznej czy dostęp do oferty kulturalnej i organizacja czasu wolnego w opinii respondentów dobrze funkcjonują na terenie gminy.

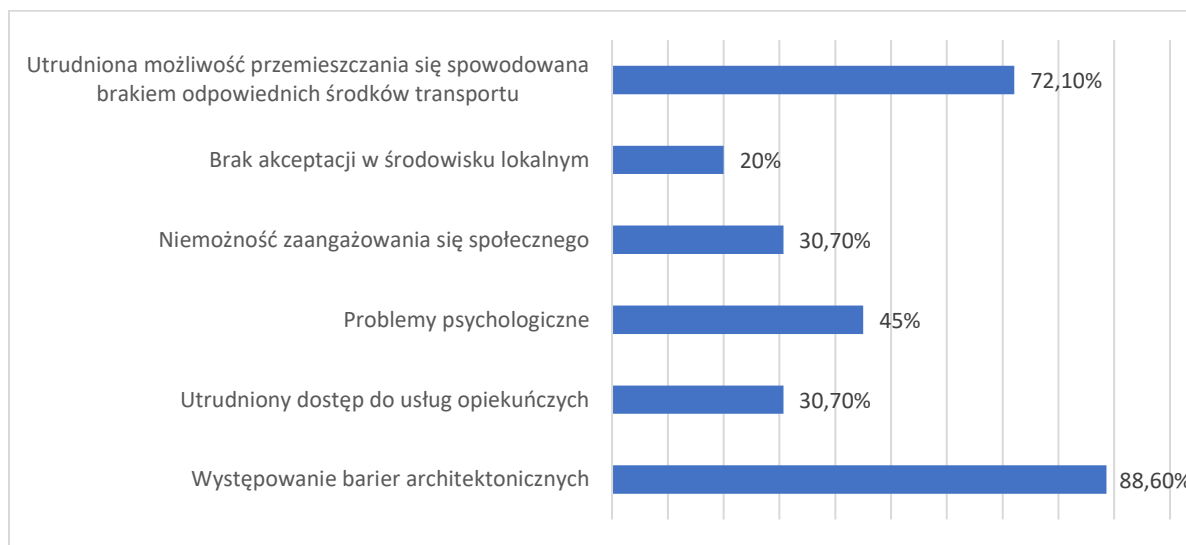
Wykres 17 Ocena uwarunkowań życia w gminie w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Do najważniejszych problemów, jakie napotykają osoby niepełnosprawne na terenie gminy Mieścisko, w opinii respondentów, należą: występowanie barier architektonicznych (88,6%) oraz utrudniona możliwość przemieszczania się, która jest spowodowana brakiem odpowiednich środków transportu (72,1%). Niższą barierą i problemem społecznym osób niepełnosprawnych są problemy psychologiczne tych osób (45%), niemożność zaangażowania się społecznego i utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (30,7%), czy też brak akceptacji w środowisku lokalnym (20%).

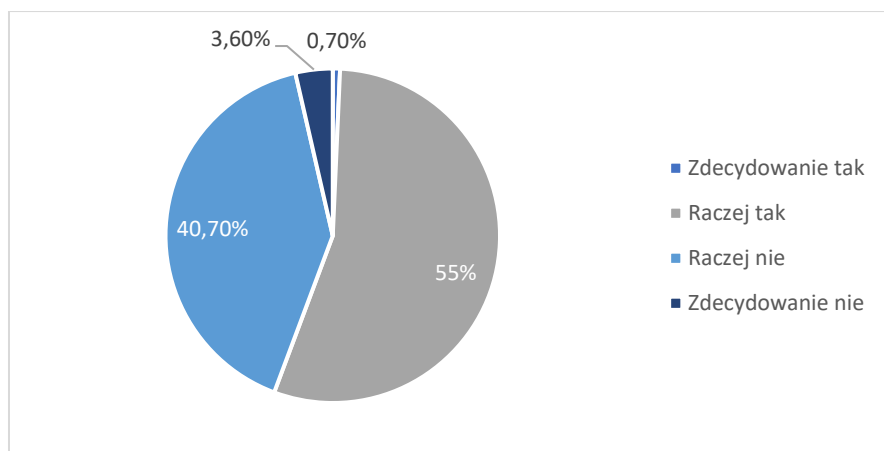
Wykres 18 Najważniejsze problemy osób niepełnosprawnych w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

55,7% osób biorących udział w badaniu wskazało, że pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych realizowana jest w gminie (55% - raczej tak, 0,7% - zdecydowanie tak), kolejno 40,7% badanych twierdzi, że taka pomoc nie jest świadczona, a 3,6% uważa, że zdecydowanie brak jest takiej pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych.

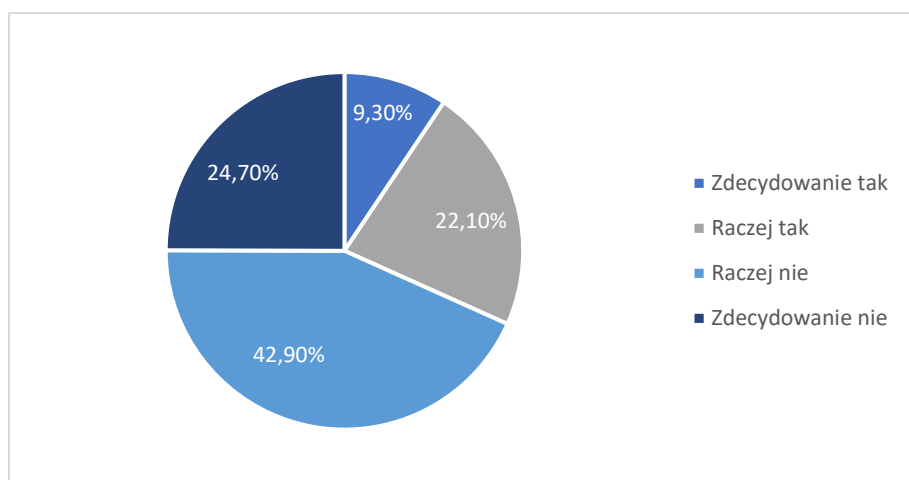
Wykres 19 Ocena pomocy dla osób niepełnosprawnych z terenu gminy w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Dostępność do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy Mieścisko została oceniona na poziomie 31,4%. Z kolei 42,9% respondentów twierdzi, że nie posiada odpowiedniego dostępu do placówek opieki zdrowotnej, a 24,7% badanych jest zdania, że zdecydowanie brak jest takiego dostępu, co również zostało podkreślone w ocenie uwarunkowań życia na terenie gminy (niewystarczający dostęp do lekarzy specjalistów).

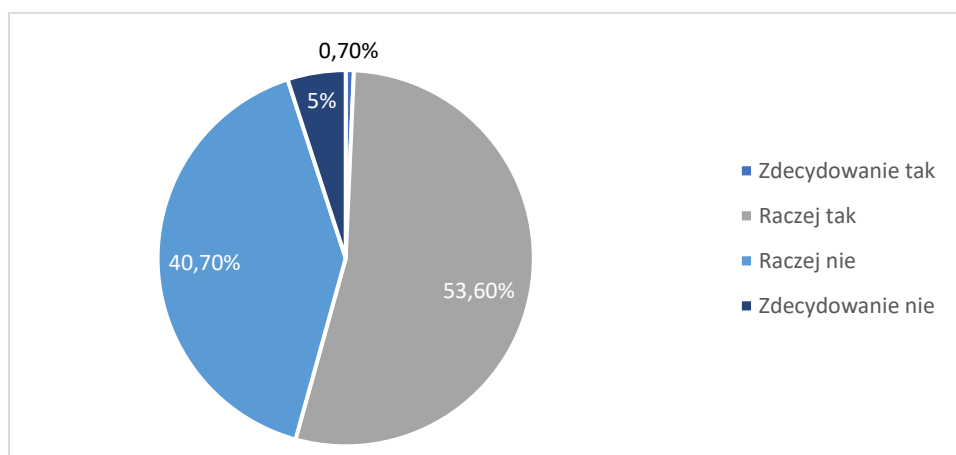
Wykres 20 Ocena dostępności do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Działania podejmowane na rzecz aktywizacji osób starszych w opinii respondentów wskazują, że zdanie w tej kwestii jest podzielone. Połowa respondentów jest zdania, że takie działania są podejmowane w gminie (54,3%). Z kolei 45,7% badanych uważa, że gmina nie podejmuje działań na rzecz aktywizacji osób starszych.

Wykres 21 Ocena działań podejmowanych na rzecz aktywizacji osób starszych w opinii respondentów

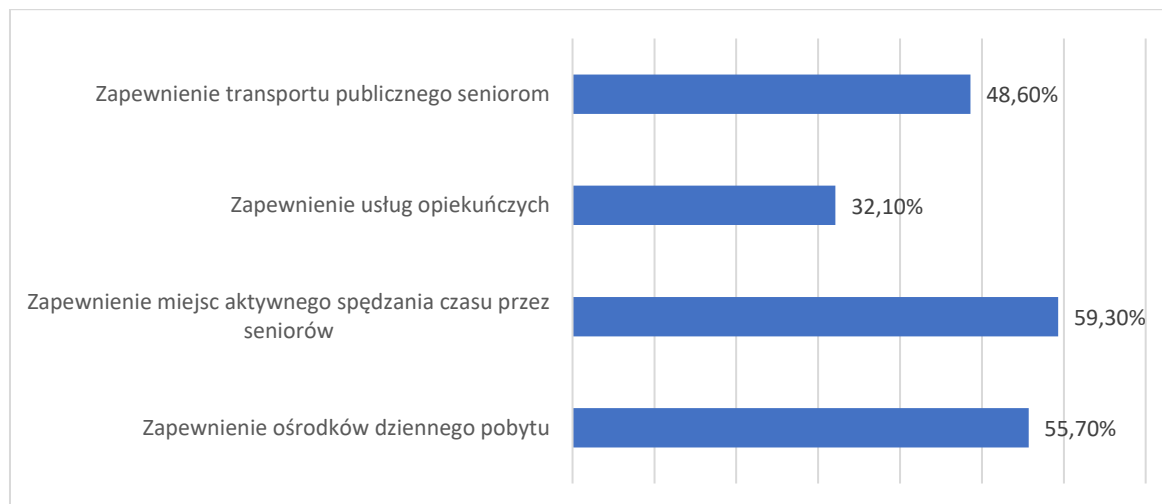

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Spośród działań, które należałoby podjąć na rzecz seniorów z terenu gminy Mieścisko respondenci wskazali przede wszystkim zapewnienie miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego (59,3%), a także

zapewnienia ośrodków dziennego pobytu (55,7%) i transportu publicznego (48,6%). Natomiast 32,1% badanych uważa również, że należy zapewnić i zwiększyć usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych, zależnych i schorowanych.

Wykres 22 Działania aktywizacyjne, które należałoby podjąć na rzecz seniorów w opinii respondentów

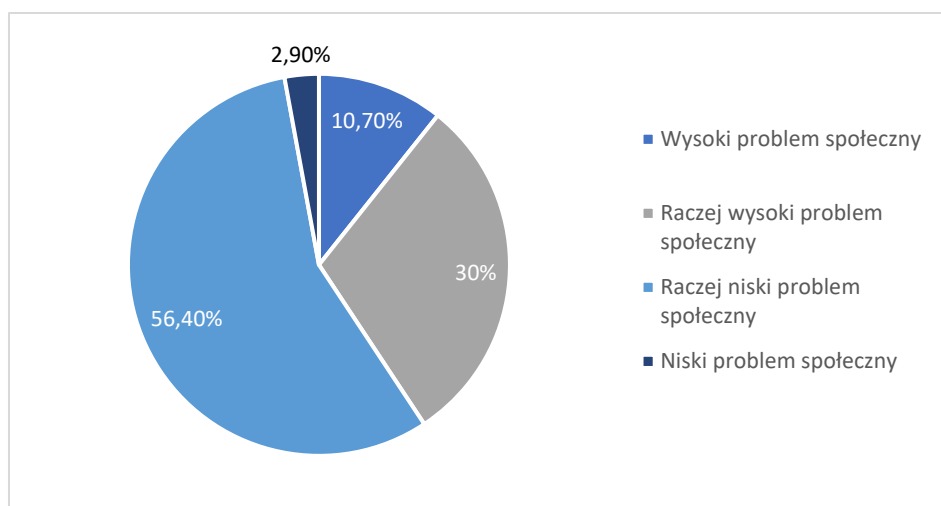

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Problem uzależnień jest zjawiskiem coraz częściej występującym w naszym społeczeństwie, co można uznać za poważny problem społeczny. Zjawisko uzależnień destrukcyjnie wpływa na budowanie odpowiednich relacji społecznych, rodzinnych, zawodowych. Jednakże wciąż stanowi to problem „zamknięty”, który trudno jest eliminować czy jemu zapobiegać.

Podczas badań ankietowych poproszono respondentów o ocenę występowania zjawiska uzależnień na terenie gminy. Okazuje się, że aż 56,4% respondentów jest zdania, że uzależnienia stanowią raczej niski problem społeczny, a 2,9% badanych twierdzi, że jest to zdecydowanie niski problem, jaki dostrzega się w gminie. Z kolei 30% osób uznaje uzależnienia za raczej wysoki problem społeczny, a 10,7% badanych ocenia zjawisko uzależnień za zdecydowanie wysoki problem społeczny.

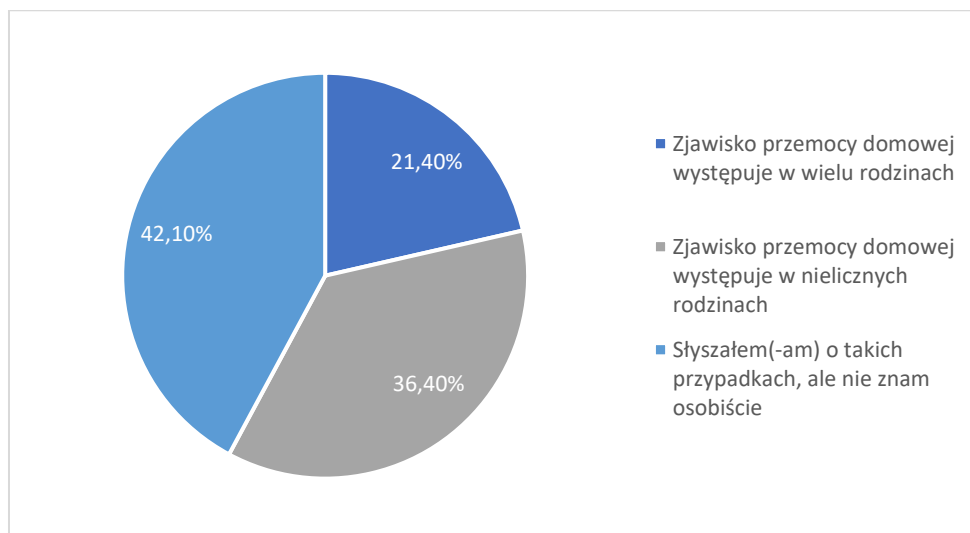
Wykres 23 Ocena występowania zjawiska uzależnień na terenie gminy w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W przypadku występowania zjawiska przemocy w rodzinie opinia respondentów wskazuje na to, że zjawisko przemocy występuje na terenie gminy w nielicznych rodzinach (36,4%). Jednakże 42,1% badanych osób słyszało o występowaniu tego problemu, ale nie dotyczy ich bezpośrednio, co jednak może świadczyć o dużym problemie związanym z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy. Aż 21,4% respondentów jest zdania, że zjawisko przemocy występuje w wielu rodzinach na terenie gminy.

Wykres 24 Ocena występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy w opinii respondentów

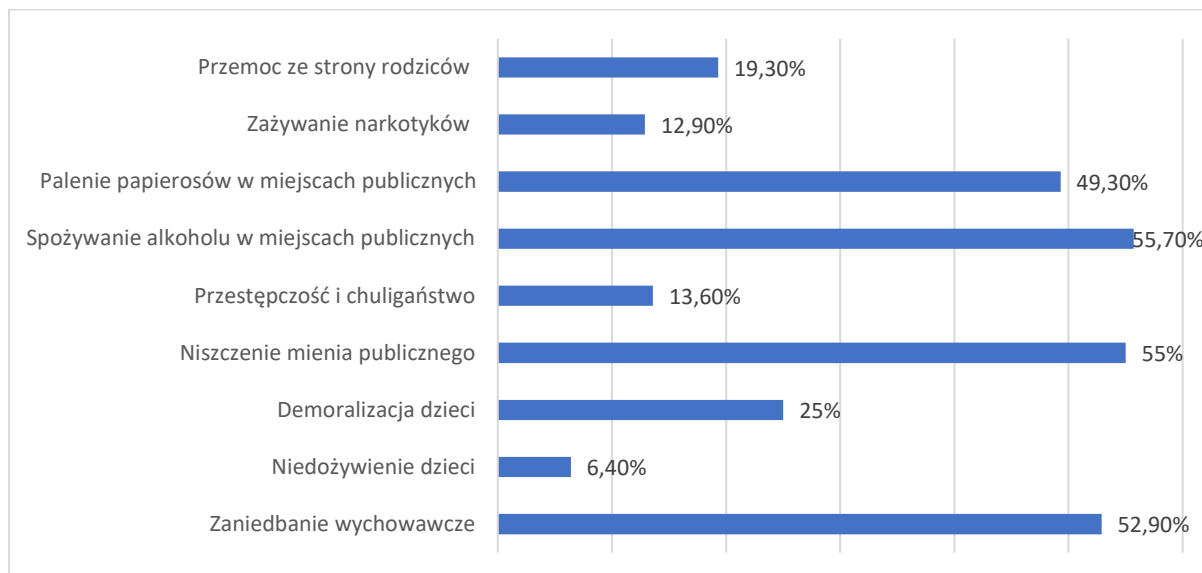

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Do negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy Mieścisko w odniesieniu do dzieci i młodzieży zaliczono przede wszystkim spożywanie alkoholu w miejscach publicznych (55,7%) oraz palenie papierosów w miejscach publicznych (49,3%). Również wysoko zostały ocenione występowanie zjawiska niszczenia mienia publicznego (55%) czy zaniedbania wychowawcze (52,9%).

Zachowania niewłaściwe, które występują rzadziej na terenie gminy to demoralizacja dzieci (25%), przemoc ze strony rodziców (19,3%), przestępczość i chuligaństwo (13,6%), a także zażywanie narkotyków przez dzieci i młodzież (12,9%) oraz zjawisko niedożywienia dzieci (6,4%).

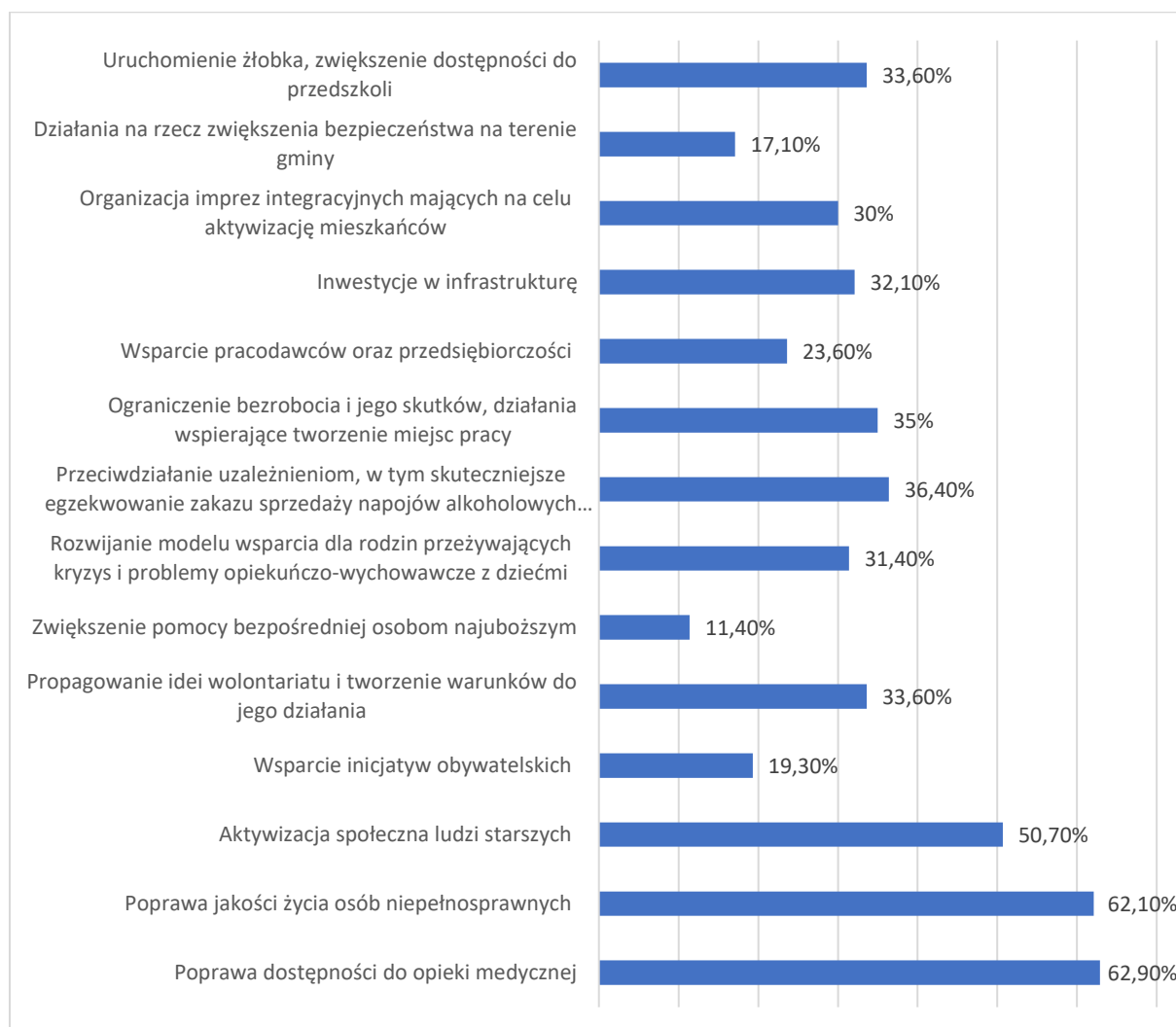
Wykres 25 Negatywne zjawiska społeczne występujące na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Na poniższym wykresie przedstawiono odpowiedzi respondentów dotyczące najważniejszych działań, jakie należałoby podjąć w celu eliminacji negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy w opinii respondentów. Badane osoby zwróciły szczególną uwagę w większości na potrzebę: zwiększenia dostępu do opieki medycznej (62,9%) oraz poprawę życia osób niepełnosprawnych (62,1%). Na kolejnym miejscu znalazła się potrzeba aktywizacji społecznej osób starszych (50,7%), przeciwdziałanie uzależnieniom (36,4%), propagowanie idei wolontariatu (33,6%), uruchomienie żłobka, zwiększenie dostępności do przedszkoli (33,6%), a także zwiększenie na terenie gminy inwestycji w infrastrukturę (32,1%).

Wykres 26 Najważniejsze obszary działań, które należałoby podjąć na terenie gminy, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Podsumowując wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Mieścisko stwierdza się, że w zdecydowanej większości respondenci wykazują zadowolenie z warunków życia na terenie gminy. Doceniają i są zadowoleni z dostępu do systemu edukacji (przedszkola, szkoły), z dostępu do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz z dostępu do działań wspierających rozwój kulturalno-edukacyjny. Badania wskazują, że na terenie gminy Mieścisko potrzeba jest zwrócenia uwagi na osoby starsze i zależne, które wymagają zwiększenia dostępu do lekarzy specjalistów i poprawy dostępności do opieki medycznej. Ze strony samorządu oczekują zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych i wsparcia w zorganizowaniu takiej pomocy. Również dostrzegają potrzebę wsparcia rodzin, które borykają się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, zjawiskami uzależnień i występowania przemocy w rodzinie. Należy zwrócić także uwagę na zjawiska niepożądanych zachowań dzieci i młodzieży, które dostrzega się na terenie gminy.

PIRAMIDA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Geneza problemów społecznych ma początek w funkcjonowaniu społeczeństwa. Gwałtowne zmiany społeczne występujące w danym środowisku wpływają zazwyczaj niekorzystnie na sytuację życiową mieszkańców. W przypadku gminy Mieścisko nie odnotowano nagłych i gwałtownych zmian, które wpłynęłyby niekorzystnie na sytuację społeczną mieszkańców gminy. Jednakże w 2020 r. zdiagnozowano pogorszenie się sytuacji wielu rodzin z terenu gminy (prawdopodobnie w wyniku sytuacji epidemiologicznej w kraju), co przełożyło się na większą potrzebę korzystania z pomocy społecznej w formie pracy socjalnej. Zdiagnozowane problemy społeczne w gminie Mieścisko dotyczą trzech grup beneficjentów najczęściej korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Należą do nich:

- osoby starsze, zależne, schorowane i niepełnosprawne,
- osoby bezrobotne, ubogie,
- osoby przeżywające trudności rodzinne, tj. uzależnienia, trudności opiekuńczo-wychowawcze, trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego itp.

Główne problemy społeczne określone na podstawie diagnozy i wyników badań zostały podzielone na 3 sekcje, ponieważ w ich obrębie występowanie pojedynczych problemów społecznych nawiązuje do pozostałych i wzmacnia prawdopodobieństwo ich wystąpienia. Zgrupowanie ich w danym obszarze świadczy o sprzężeniu zwrotnym, jakie może między nimi zachodzić. Można tutaj mówić także o sieci współzależności problemów społecznych pomiędzy poszczególnymi sekcjami lub w sposób całościowy o piramidzie problemów społecznych, co prezentuje poniższy schemat.

Schemat 1 Piramida problemów społecznych gminy Mieścisko

Źródło: opracowanie własne

Wykluczenie społeczne to sytuacja, w której dana jednostka będąca członkiem społeczeństwa nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki. Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym jak i kulturowym, w wyniku braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprywacji potrzeb. Wykluczenie społeczne dotyka różnych ludzi i różne są jego przyczyny. Niekiedy niepełnosprawność, ubóstwo i brak pracy, a niekiedy problemy rodzinne. Realizacja polityki społecznej powinna dążyć do diagnozowania osób zagrożonych izolacją i wykluczeniem społecznym, jak również podejmować działania w celu eliminacji tych zjawisk.

Istotnym elementem polityki społecznej gminy Mieścisko powinno być położenie nacisku na walory społeczno-gospodarcze oraz przeciwdziałanie zjawiskom – przede wszystkim ubóstwu, ochrony rodzin przeżywających trudności i problemów osób starszych oraz zjawiskom bezrobocia, które często jest przyczyną występowania ubóstwa i problemów uzależnień w rodzinach. Skupienie podejmowanych działań na grupie klientów pomocy społecznej oraz wyznaczanie odpowiednich standardów korzystania z pomocy społecznej skutkować będzie odpowiednim poziomem realizacji zadań ustawowych. Koncentrowanie się głównie na osobach potrzebujących pomocy i wsparcia przyczyni się do poprawy warunków życiowych mieszkańców gminy. Realizacja odpowiednich działań w ramach świadczenia pomocy na rzecz osób starszych wydaje się jednym z kluczowych zadań wymaganych od OPS w Mieścisku oraz od samorządu lokalnego.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (Strengths, Weakness, Opportunities, Threats) jest jedną z metod określania rozwoju diagnozowanego obszaru, ponieważ uwydatnia mocne i słabe strony oraz przedstawia szanse i zagrożenia, jakie mogą wystąpić w środowisku lokalnym. **Mocne strony** to atuty diagnozowanego obszaru, **słabe strony** to słabości, bariery i wady analizowanego obszaru. Z kolei **szanse** określają dodatkowe okoliczności pociągające za sobą korzystne zmiany, a **zagrożenia** – okoliczności, które negatywnie wpływają na plan rozwoju gminy. Szczegółowe opracowanie analizy SWOT jest ważnym etapem procesu planowania strategicznego, ponieważ jest to punkt wyjściowy dla stawianych celów strategicznych oraz podejmowanych w przyszłości działań społecznych.

Tabela 13 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Dodatni przyrost naturalny, ➤ Obniżenie się poziomu bezrobocia do roku 2019,	➤ Spadek liczby ludności, ➤ Ujemne saldo migracji, ➤ Wzrastająca liczba osób korzystających

➤ Rozwój gospodarczy gminy, ➤ Dostęp do placówek oświatowych i kulturalnych ➤ Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej i Małego Kina Społecznościowego, ➤ Aktywna działalność i dobra współpraca samorządu z organizacjami społecznymi, ➤ Dostęp do podstawowej opieki medycznej i realizacja programów profilaktycznych, ➤ Aktywna działalność Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności, ➤ Prowadzenie Punktów Konsultacyjno-Edukacyjnych dla Osób z Problemem Alkoholowym w Mieścisku i w Popowie Kościelnym.	z pomocy społecznej z powodu pandemii, ➤ Postępujący proces starzenia się społeczeństwa, ➤ Wyuczona bezradność, roszczeniowość części mieszkańców, ➤ Niewystarczająco rozwinięta sieć usług opiekuńczych, ➤ Mała liczba miejsc pracy na terenie gminy, ➤ Wzrost liczby osób bezrobotnych w 2020 r. w wyniku pandemii, ➤ Korzystanie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, niepełnosprawności oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ➤ Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, ➤ Występujące bariery psychologiczne osób niepełnosprawnych w ich rozwoju aktywności społecznej, ➤ Występujące bariery architektoniczne, które utrudniają możliwość przemieszczania się osób ze szczególnymi potrzebami, ➤ Brak organizacji grup wsparcia na terenie gminy, ➤ Brak instytucjonalnej formy wsparcia seniorów,
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Rozbudowa infrastruktury społeczno-kulturalnej i zwiększenia oferty kulturalnej, ➤ Możliwość szybkiej i efektywnej reakcji na problemy społeczne, ➤ Rozwój działalności i przedsiębiorczości lokalnej, ➤ Rozwój turystyki i agroturystyki, ➤ Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców, ➤ Stosowanie aktywnych narzędzi aktywizacji bezrobotnych, ➤ Rozbudowa usług społecznych	➤ Postępujący proces starzenia się społeczeństwa, ➤ Występowanie „szarej strefy” jako atrakcyjnego miejsca pracy, ➤ Utrwalające się uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej, ➤ Pogłębiająca się izolacja społeczna osób ubogich i wykluczonych, ➤ Pogłębiające się problemy społeczne wśród osób starszych, schorowanych i niepełnosprawnych.

świadczonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej, ➤ Powstanie instytucjonalnych form wsparcia dla seniorów (np. Kluby seniora).	
--	--

Źródło: opracowanie własne

MISJA NOWEJ ŚCIEŻKI ROZWOJU

Misją, jaka wypływa ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieścisko na lata 2022-2027 jest wdrażanie efektywnych działań z zakresu polityki społecznej w gminie. Misja wpływa na strukturę celów, czyli typowanie obszarów strategicznych i celów strategicznych, tym samym tworząc wizję realizowania niniejszej polityki.

MISJA

Gmina Mieścisko stwarza mieszkańcom możliwości wszechstronnego rozwoju oraz skutecznie przeciwdziała zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego, a także wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych

WIZJA

Osoby wykluczone, nieaktywne zawodowo oraz seniorzy biorą udział w działaniach ukierunkowanych na kreowanie ich zaangażowania oraz przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom, które utrudniają im możliwość usamodzielnienia.

Misją gminy Mieścisko jest dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców oraz do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu najsłabszych grup społecznych, wykorzystując aktywność i współpracę organizacji, instytucji i społeczności lokalnej. Założenia te korespondują z wizją, iż gmina chce być gminą bezpieczną, przyjazną dla mieszkańców, otwartą na oczekiwania społeczności lokalnej. Wizja ta ma być wypełniana przez zapewnienie jak najlepszych warunków do życia i rozwoju. Priorytetowym zadaniem władz gminy jest przede wszystkim pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i ochrona przed pogłębianiem się niekorzystnych zjawisk społecznych, które występują na terenie gminy.

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Zaplanowane działania w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieścisko na lata 2022-2027 służyć mają minimalizowaniu zdiagnozowanych problemów społecznych na terenie gminy. Dodatkowo wyznaczają kierunek funkcjonowania systemu pomocy społecznej, współpracy instytucji i organizacji pozarządowych oraz aktywizacji środowisk i osób marginalizowanych.

Głównym celem Strategii jest aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strategiczne cele składające się na cel główny, konieczne do osiągnięcia, a oparte na wnikliwej analizie

i wyważeniu problemów społecznych, pod kątem ich natężenia i znaczenia, zostały przedstawione w poniższej tabeli. Realizacja polityki społecznej w kontekście zdiagnozowanych problemów społecznych, w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieścisko zakłada następujące cele strategiczne, którym towarzyszą odpowiednio sformułowane cele operacyjne.

Tabela 14 Cele strategiczne i operacyjne

Cel strategiczny I		
Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzmacnianie ich aktywności społecznej		
Cele operacyjne		
Promocja i wspieranie aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.	Udzielanie wsparcia i zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz rozwój wsparcia instytucjonalnego.	Realizacja polityki „Dostępność Plus” adresowanej m.in. do osób starszych i niepełnosprawnych.
Cel strategiczny II		
Wzmacnianie rodzin przeżywających trudności w wyniku ubóstwa, bezrobocia, występujących zjawisk uzależnień itp. oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju		
Cele operacyjne		
Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Rozwijanie systemu wsparcia dla osób borykających się z problemem alkoholowym i stosowaniem przemocy w rodzinie.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego.
Cel strategiczny III		
Wspieranie osób nieaktywnych zawodowo i rozwój przedsiębiorczości lokalnej		
Cele operacyjne		
Udzielanie pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy.	Podnoszenie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych.	Wsparcie instytucjonalne w procesie zwiększania aktywności zawodowej osób bezrobotnych.

Źródło: opracowanie własne

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieścisko na lata 2022-2027 jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań w obszarze społecznym, a w szczególności w ramach działań skierowanych na przezwyciężenie problemów oraz występujących deficytów społecznych. W tym zakresie konieczne jest zachowanie jego spójności z dokumentami strategicznymi, które wyznaczają działania w ramach rozwoju gminy, a także w kontekście zdiagnozowanych obszarów

wymagających interwencji. Dotyczy to dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim. W poniższym zestawieniu uwzględniono najważniejsze dokumenty strategiczne, z którymi cele strategiczne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieścisko na lata 2022-2027 zachowują zgodność.

➤ **Poziom gminny**

- Program rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023
- Strategia Rozwoju z Planem Lokalnego Rozwoju Gminy Mieścisko na lata 2021-2030

➤ **Poziom powiatowy**

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wągrowieckiego
- Strategia Rozwoju Powiatu Wągrowieckiego

➤ **Poziom wojewódzki**

- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030

KIERUNKI INTERWENCJI W KONTEKŚCIE ZAPLANOWANYCH CELÓW

Elementem rozwiązywania problemów społecznych jest wdrażanie polityki społecznej, zwanej też polityką socjalną. Polityka ta polega na celowej działalności państwa i innych podmiotów w kształtowaniu warunków życia i pracy ludzi oraz stosunków międzyludzkich. Jej celem jest zaspokojenie potrzeb indywidualnych i społecznych. Polityka społeczna dotyczy m.in.: spraw rodzinnych, zatrudnienia, kształcenia, wyżywienia, mieszkania, kultury, ochrony zdrowia, organizacji wypoczynku i turystyki, walki z patologiami społecznymi.

W kontekście diagnozy głównych problemów i negatywnych zjawisk społecznych występujących w gminie Mieścisko, sformułowano następujące kierunki interwencji (działań), które mają przyczynić się do realizacji założonych celów strategicznych.

Tabela 15 Działania w ramach realizacji celu strategicznego I

Działanie	Wskaźniki	Ramy finansowe (wartości szacunkowe)	Źródła finansowania
Cel strategiczny I			
Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzmacnianie ich aktywności społecznej			
1. Świadczenie pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.	- liczba rozeznaczonych osób starszych i niepełnosprawnych potrzebujących wsparcia na podstawie wywiadu środowiskowego (≥ 100 os./rok) - liczba osób objętych wsparciem finansowym i niefinansowym (≥ 100 os./rok)	400-500 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne (dotacja z budżetu państwa), środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
2. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych.	- liczba udzielonych świadczeń z tytułu niepełnosprawności w postaci zasiłków pielęgnacyjnych (≥ 3000 świadczeń/rok) - liczba udzielonych świadczeń pielęgnacyjnych (≥ 580/rok) - liczba udzielonych świadczeń w formie specjalnego zasiłku opiekuńczego (≥ 100/rok) - liczba udzielonych świadczeń w formie zasiłków dla opiekunów (≥ 50 /rok)	1,5 mln- 2 mln/rok	Środki zewnętrzne (dotacja z budżetu państwa)

Działanie	Wskaźniki	Ramy finansowe (wartości szacunkowe)	Źródła finansowania
Cel strategiczny I			
Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzmacnianie ich aktywności społecznej			
3. Podejmowanie współpracy z innymi instytucjami, organizacjami społecznymi w celu umożliwienia osobom starszym i niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.	- liczba organizacji i rodzaj współpracy (≥ 1 /rok) - liczba organizacji wspólnych działań na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych (np. piknik, koncert, wydarzenie kulturalne) (≥ 1 /rok)	1-2 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
4. Zwiększenie usług opiekuńczych i specjalistycznych, w tym te świadczone w domu osób starszych i przewlekle chorych.	- liczba usług opiekuńczych (≥ 10 /rok) - liczba specjalistycznych usług opiekuńczych (≥ 7 /rok)	80-120 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
5. Znoszenie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.	- liczba zniesionych barier komunikacyjnych, cyfrowych i architektonicznych wynikających z potrzeb osób o szczególnych potrzebach (≥ 2 /rok)	50-100 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
6. Zwiększenie dostępności w gminie do usług medycznych na poziomie specjalistycznym.	- liczba udzielonych form wsparcia (≥ 1 /rok)	50-60 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości

Działanie	Wskaźniki	Ramy finansowe (wartości szacunkowe)	Źródła finansowania
Cel strategiczny I			
Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzmacnianie ich aktywności społecznej			
7. Propagowanie aktywności społecznej poprzez organizację działań na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych (np. zajęcia, spotkania, festyny, prelekcje, warsztaty profilaktyczne, Uniwersytet III Wiek, zespół folklorystyczny).	- liczba działań na rzecz promowania aktywności ($\geq$ 1/rok) - liczba programów wsparcia ($\geq$ 1/rok) - liczba osób biorących udział w propagowaniu aktywności społecznej ($\geq$ 100/rok)	15-25 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
8. Organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych, schorowanych i niepełnosprawnych potrzebujących pomocy i wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	- liczba wolontariuszy ($\geq$ 1 os./rok) - liczba działań wolontariackich ($\geq$ 1/rok)	5-10 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
9. Uruchomienie opieki instytucjonalnej dla osób starszych (np. dzienny dom pobytu, klub seniora).	- liczba powstałych instytucji ($\geq$ 1)	800 tys.- 1 mln	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości

Źródło: opracowanie własne

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MIEŚCISKO NA LATA 2022-2027

Tabela 16 Działania w ramach realizacji celu strategicznego II

Działanie	Wskaźniki	Ramy finansowe (wartości szacunkowe)	Źródła finansowania
Cel strategiczny II Wzmacnianie rodzin przeżywających trudności w wyniku ubóstwa, bezrobocia, występujących zjawisk uzależnień itp. oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju			
1. Podejmowanie działań na rzecz pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, objęcie dożywianiem dzieci przedszkolnych i szkolnych, młodzieży szkolnej oraz osób chorych, starszych i niepełnosprawnych (wsparciem finansowym i niefinansowym).	- liczba rodzin objętych wsparciem finansowym (≥ 20 /rok) - liczba rodzin objętych wsparciem niefinansowym (≥ 25 /rok)	40-50 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne (dotacja z budżetu państwa), inne środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
2. Organizowanie pomocy dla rodziców borykających się z trudnościami opiekuńczymi i wychowawczymi (wsparcie asystenta rodziny).	- liczba osób korzystających ze wsparcia asystenta rodziny (≥ 4 /rok)	30-35 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
3. Inicjowanie działań mających na celu wspieranie dzieci z rodzin, gdzie występują problemy wychowawcze i opiekuńcze (np. świetlice, ferie, zajęcia pozaszkolne)	- liczba dzieci objętych wsparciem (≥ 100 /rok)	20-30 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości

Działanie	Wskaźniki	Ramy finansowe (wartości szacunkowe)	Źródła finansowania
Cel strategiczny II			
Wzmacnianie rodzin przeżywających trudności w wyniku ubóstwa, bezrobocia, występujących zjawisk uzależnień itp. oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju			
4. Organizacja specjalistycznej pomocy psychologicznej oraz grup wsparcia dla osób przeżywających trudności.	- liczba zorganizowanych grup wsparcia (≥ 1 /rok) - liczba godzin wsparcia psychologicznego (≥ 60 h/rok) - liczba osób objętych wsparciem (≥ 30 os./rok)	25-50 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
5. Realizacja w placówkach edukacyjnych tematyki dotyczącej przygotowania do życia w rodzinie, a także profilaktyki uzależnień.	- liczba przeprowadzonych spotkań, kampanii, warsztatów (≥ 1 /rok) - liczba uczniów objętych wsparciem (≥ 500 os./rok)	5-10 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
6. Realizowanie działań objętych Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (m.in. paczki świąteczne, imprezy integracyjne w szkołach, dofinansowanie inicjatyw stowarzyszeń itp.)	- liczba osób objętych wsparciem (≥ 20 /rok)	30-50 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
7. Realizacja działań Zespołu Interdyscyplinarnego	- liczba osób objętych wsparciem (≥ 10 /rok)	5-10 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości

Działanie	Wskaźniki	Ramy finansowe (wartości szacunkowe)	Źródła finansowania
Cel strategiczny II Wzmacnianie rodzin przeżywających trudności w wyniku ubóstwa, bezrobocia, występujących zjawisk uzależnień itp. oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju			
8. Propagowanie wśród mieszkańców postaw prozdrowotnych, w tym aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia.	- liczba kampanii promocyjnych (≥ 1 /rok), - liczba osób objętych wsparciem (≥ 100 /rok)	2-5 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17 Działania w ramach realizacji celu strategicznego III

Działanie	Wskaźniki	Ramy finansowe (wartości szacunkowe)	Źródła finansowania
Cel strategiczny III			
Wspieranie osób nieaktywnych zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet			
1. Udzielanie osobom bezrobotnym wsparcia finansowego i niefinansowego w postaci zasiłków.	- liczba osób korzystających ze wsparcia (≤ 30 os./rok)	50-60 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne (dotacja z budżetu państwa), środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
2. Wspieranie osób bezrobotnych podejmujących własną działalność gospodarczą.	- liczba osób zakładających własną działalność gosp. ze środków na rozpoczęcia działalności (≥ 1)	20-40 tys.	Środki PUP
3. Tworzenie miejsc pracy w ramach organizacji pożytku publicznego, prac społecznie użytecznych zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym i staży umożliwiających zdobycie doświadczenia zawodowego.	- liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych (≥ 10 os./rok) - liczba osób skierowanych na staże (≥ 1 os./rok)	10-15 tys./rok	Środki PUP, środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości

Działanie	Wskaźniki	Ramy finansowe (wartości szacunkowe)	Źródła finansowania
Cel strategiczny III			
Wspieranie osób nieaktywnych zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet			
4. Aktywizacja zawodowa, osób bezrobotnych, m.in. poprzez szkolenia zawodowe, doradztwo, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy	- liczba osób bezrobotnych (≤ 180 os./rok)	150-200 tys./rok	Środki PUP, środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
5. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wągrowcu w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.	- liczba udostępnionych informacji w OPS i na stronie internetowej (≥ 4 razy/rok)	x	Środki PUP, środki własne

Działanie	Wskaźniki	Ramy finansowe (wartości szacunkowe)	Źródła finansowania
Cel strategiczny III Wspieranie osób nieaktywnych zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet			
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.	- liczba i rodzaj współpracy (≥ 1 /rok)	x	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości
7. Podejmowanie współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu pozyskiwania informacji o ofertach pracy.	- liczba nawiązanych współpracy (≥ 1 /rok) - liczba udostępnionych informacji na terenie OPS i na stronie internetowej (≥ 4 /rok)	x	Środki własne
8. Umożliwienie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym powrotu do pełnienia ról społecznych poprzez organizowanie współpracy z organizacjami społecznymi i zwiększenie ich aktywności społecznej na rzecz lokalnej społeczności.	- liczba podjętych działań (≥ 1 /rok) - liczba osób objętych wsparciem (≥ 10 /rok)	5-10 tys./rok	Środki PUP, środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości

Źródło: opracowanie własne

Okres realizacji zaplanowanych działań: 2022-2027

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań: Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku, Urząd Gminy Mieścisko.

Partnerzy: placówki oświatowe, instytucje pomocy społecznej, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Sołtysi i Rady Sołeckie, Powiatowy Urząd Pracy w Wągrowcu, ośrodki zdrowia, Policja, Sądy, Kuratorzy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz lokalne stowarzyszenia.

MONITORING I EWALUACJA

Koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieścisko na lata 2022-2027 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku. Prowadzenie bieżących działań z zakresu monitoringu oraz ewaluacji posłuży sprawdzeniu efektywności prowadzonych działań i zebraniu informacji na temat adekwatności celów Strategii w stosunku do potrzeb i priorytetów oraz eliminacji niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie gminy.

Monitoring będzie prowadzony na podstawie zbierania i analizowania informacji dotyczących działań, które zostały podjęte lub zrealizowane oraz określenie ich wpływu na cele zaplanowane w Strategii. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, posłużą do podejmowania działań korygujących oraz oceny tego, czy realizacja wyznaczonych celów zmierza w słusznym kierunku. Monitorowanie osiąganych wskaźników przyczyni się do sporządzenia charakterystyki uzyskanych efektów oraz ich wpływu na niwelowanie występujących problemów społecznych.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiąganych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Do oceny stopnia wdrożenia Strategii zostaną wykorzystane wskaźniki określone w przyjętych kierunkach działań, a także dane dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących Strategię i zespół działających w jej realizacji. Wskaźniki monitoringowe mogą być modyfikowane, aby w odpowiedni sposób charakteryzowały przebieg realizacji strategii.

Podsumowując, należy podkreślić, iż zaplanowane działania związane z bieżącym monitoringiem oraz ewaluacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieścisko na lata 2022-2027 mają zapewnić aktualność zapisów zawartych w dokumencie oraz ich adekwatność względem występujących problemów społecznych.

SPIS MAP, SCHEMATÓW, TABEL, WYRESÓW I ZDJĘĆ

Spis map

Mapa 1 Położenie gminy Mieścisko w powiecie wągrowieckim	5
--	---

Spis schematów

Schemat 1 Piramida problemów społecznych gminy Mieścisko	38
--	----

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności w grupach funkcjonalnych w gminie Mieścisko w latach 2016-2020.....	9
Tabela 2 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Mieścisko na tle grupy porównawczej	9
Tabela 3 Saldo migracji w poszczególnych gminach powiatu wągrowieckiego w latach 2016-2020 ...	11
Tabela 4 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz stopa bezrobocia w gminie Mieścisko na tle innych gmin w powiecie wągrowieckim [%]	12
Tabela 5 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji	16
Tabela 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń w 2020 r.	17
Tabela 7 Liczba osób korzystających z zasiłków oraz kwota wypłacanych zasiłków w latach 2016-2020	19
Tabela 8 Powody udzielania zasiłków dla rodzin w gminie Mieścisko w latach 2016-2020	21
Tabela 9 Główne powody korzystania ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2020 r.	22
Tabela 10 Liczba rodzin, osób i dzieci korzystających z pomocy dożywiania w gminie Mieścisko w latach 2016-2020.....	23
Tabela 11 Rodzaje udzielonych świadczeń dla osób niepełnosprawnych z gminy Mieścisko w latach 2016-2020	24
Tabela 12 Liczba rodzi i dzieci w pieczy zastępczej w latach 2016-2020.....	27
Tabela 13 Analiza SWOT.....	39
Tabela 14 Cele strategiczne i operacyjne	42
Tabela 15 Działania w ramach realizacji celu strategicznego I.....	44
Tabela 16 Działania w ramach realizacji celu strategicznego II.....	47
Tabela 17 Działania w ramach realizacji celu strategicznego III.....	50

Spis wykresów

Wykres 1 Przyrost naturalny w gminie Mieścisko w latach 2016-2020	10
---	----

Wykres 2 Saldo migracji w gminie Mieścisko w latach 2016-2020	11
Wykres 3 Liczba osób bezrobotnych w gminie Mieścisko w latach 2016-2020.....	12
Wykres 4 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w gminie Mieścisko w latach 2016-2020	14
Wykres 5 Podmioty nowo wpisane i wyrejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2016-2020	14
Wykres 6 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Mieścisko w latach 2016-2020.....	16
Wykres 7 Wskaźnik deprivacji lokalnej w latach 2016-2020.....	17
Wykres 8 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w gminie Mieścisko w latach 2016-2020.....	18
Wykres 9 Kwota wypłacanych świadczeń pieniężnych w latach 2016-2020	20
Wykres 10 Liczba świadczeń udzielanych z powodu niepełnosprawności w gminie Mieścisko w latach 2016-2020	23
Wykres 11 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2016-2020	25
Wykres 12 Liczba rodzin w gminie Mieścisko korzystających z pomocy asystenta rodziny w latach 2016-2020	27
Wykres 13 Liczba osób zgłaszanych do GKRPA, którzy zobowiązani są do leczenia uzależnień	28
Wykres 14 Liczba „Niebieskich Kart” w gminie Mieścisko w latach 2016-2020.....	29
Wykres 15 Wiek respondentów biorących udział w badaniu ankietowym	30
Wykres 16 Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców w opinii respondentów	31
Wykres 17 Ocena uwarunkowań życia w gminie w opinii respondentów	31
Wykres 18 Najważniejsze problemy osób niepełnosprawnych w opinii respondentów	32
Wykres 19 Ocena pomocy dla osób niepełnosprawnych z terenu gminy w opinii respondentów	32
Wykres 20 Ocena dostępności do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy w opinii respondentów	33
Wykres 21 Ocena działań podejmowanych na rzecz aktywizacji osób starszych w opinii respondentów	33
Wykres 22 Działania aktywizacyjne, które należałoby podjąć na rzecz seniorów w opinii respondentów	34
Wykres 23 Ocena występowania zjawiska uzależnień na terenie gminy w opinii respondentów	35
Wykres 24 Ocena występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy w opinii respondentów	35

Wykres 25 Negatywne zjawiska społeczne występujące na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży w opinii respondentów	36
Wykres 26 Najważniejsze obszary działań, które należałoby podjąć na terenie gminy, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym.....	37

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Atrakcje turystyczne w gminie Mieścisko	6
---	---